

Fra innsikt til handling

VEKSTBAROMETER for Ringeriksregionen

SpareBank 1
RINGERIKE HADELAND

Bank
Eiendom
Regnskap

USN Universitetet
i Sørøst-Norge

RINGERIKE
NÆRINGS
FORENING

MODUM
NÆRINGSFORENING

2026

FOTO:

Forside: Fotomontasje Marianne Fure Tangen, Akari
Foto: Jan Tore Eger-Schøyen, Akari/Envato

Side 3: Kenneth Haugen, Akari

Side 4: Illustrasjon; Tronrud Eiendom

Side 6: Kenneth Haugen, Akari

Side 8: Arbion industries

Side 9: Skjærdalen Næringspark

Side 10: Ringerikes Blad, Elin Harstad Iversen
Axel Solheim, Akari

Side 11: Røyse bærpresseri, Heidi Fauske

Side 12: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 15: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 16: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 17: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 19: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 21: Kenneth Haugen, Akari

Side 22: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 23: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 24: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 25: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 27: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 29: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 31: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 32: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 33: Axel Solheim, Akari
Kira Bukina, ByLab

Side 35: Axel Solheim, Akari

Side 37: Axel Solheim, Akari

Side 38: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 39: Kenneth Haugen, Akari
Axel Solheim, Akari

Side 41: Kenneth Haugen, Akari

Side 42: Ill. XPND

Side 43: Ill. Tronrud Eiendom

Side 44: Axel Solheim, Akari

Side 45: Kenneth Haugen, Akari

Side 46: Kira Bukina, ByLab
Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 47: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 48: Kira Bukina, ByLab

Side 51: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 53: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 54: Flir

Side 56: Ann Kristin Støveren, Futuria

Side 57: Ann Kristin Støveren, Futuria

PRODUKSJON:

Marianne Fure Tangen, akari.no

Rapporten er utarbeidet av Ajmal Hafeez og Steinar Aasnæss, Universitetet i Sørøst-Norge

Tekstbidrag:

- Jørgen Moe, Ringerike Næringsforening
- Jakob Bakkerud, Invest in Ringerike
- Annette Brunstad Ullern og Ingvild Haraldsen, Ringerike kommune
- Per Erik Henriksen, Etablererveiledningstjenesten Ringerike

Innhold

Sammendrag	4
Glimt av vekst i Ringeriksregionen i 2026	8
Status vekst og utvikling i Ringeriksregionen	12
Kommunens frie inntekter	14
Median husholdningsinntekt	18
Befolkning	20
Arbeidsplasser	24
Verdiskaping	30
Sysselsetting	32
Næringslivets forventninger til 2026	34
Store investeringer og nyetableringer i Ringeriksregionen	40
Store industri-, by- og infrastrukturinvesteringer	42
Oversikt over store industri-, by- og infrastrukturinvesteringer	43
Hva må til for å utnytte mulighetene?	46
Muligheter slik næringslivslederne ser det	48
Økt vekst, kompetanse og innovasjon gjennom samarbeid med universiteter og regionens næringsliv	52
Hvorfor samarbeide med universiteter og høyskoler?	53
Veien åpen for et større samarbeid med universiteter og høyskoler	54

Sammendrag

Ringeriksregionen er og skal være et godt sted å bo, jobbe og leve. Grunnlaget for velferd og gode levekår ligger i husholdningene og kommunenes inntekter. Samtlige kommuner fikk en vekst i frie inntekter i 2025 samtidig som gjennomsnittlig husholdningsinntekt i kommunene økte. I et historisk perspektiv har den materielle velstanden i regionen aldri vært høyere. Veksten i husholdningenes inntekter er imidlertid mindre enn gjennomsnittet for landet. Det betyr at inntektsforskjellen mellom husholdningene i Ringeriksregionen og landet øker.

UTVIKLINGEN I REGIONEN synes ikke å komme ut av en langsiktig trend med en beskjedne vekst. En reduksjon i antallet arbeidsplasser og i sysselsetting, kan sammen med en beskjedne vekst i verdiskaping, forklare den økende inntektsforskjellen.

Kommunenes frie inntekter fikk imidlertid betydelig endring i profil i 2025 gjennom endringer i inntektsystemet for kommunene. Dette slo negativt ut for Hole og positivt ut for Modum og Jevnaker.

” I en verden preget av stadig skiftende landskap og uforutsette problemer er kunnskap vårt viktigste kompass. Med Vekstbarometeret tar vi et solid skritt inn i framtiden, hvor vitenskap, kunnskap og innsikt gir retning til våre prioriteringer og valg. Vekstbarometeret har lenge vært vår trofaste veiviser.

Jørgen Moe: *Daglig leder Ringerike Næringsforening*

Tre forhold kan utgjøre en forskjell og bidra til at regionen kan bryte den langsiktige trenden og skape ny vekst.

- **Store investeringer:** De neste 20 årene står Ringeriksregionen foran store investeringer i industri-, by- og infrastrukturutvikling, anslått til rundt 150 milliarder kroner. Dette gir store muligheter for ytterligere vekst og utvikling.
- **Samarbeid med universitet og høyskoler:** Universitetet i Sørøst-Norge er regionens universitet. Et styrket samarbeid med universitet og høyskoler vil styrke kompetanseutvikling og rekruttering gjennom økt forskningssamarbeid, innovasjon, nettverksbygging og finansiell støtte.
- **SpareBank 1 Næringsstiftelse** SpareBank 1 Næringsstiftelse ble høsten 2025 tilført 60 millioner kroner fra de tre Sparebank 1-stiftelsene i Ringerike, Hadeland og Nittedal, samt Sparebank 1 Ringerike Hadeland.

Formålet er å bidra til verdiskaping, vekst og næringsutvikling ved å styrke tilgangen på profesjonell risikokapital.

ÅRETS FORVENTNINGSUNDERSØKELSE viser at halvparten av næringslivslederne kjenner til planene om store investeringer i regionen. De er forberedt og mener at de store investeringene vil gi nye muligheter for egen virksomhet. Mer informasjon, bedre

samarbeid og lokal samordning løftes også fram av næringslivslederne som viktig for at de kan utnytte mulighetene.

Økt samarbeid mellom næringslivet i Ringeriksregionen og universiteter og høyskoler er aktuelt, ifølge årets forventningsundersøkelse. Én av fem næringslivsledere ønsker samarbeid om Nærings-PhD, mens over halvparten er åpne for samarbeid om studentoppgaver, forskningsprosjekter eller gjesteforelesninger.

Etter to år med betydelig pessimisme i Ringeriksregionen i 2023 og 2024 snudde trenden i 2025. Næringslivslederne i distriktet ser nå med en beskjedne optimisme på forventet utvikling for egen virksomhet i 2026. Næringslivsledere i regionen og landet for øvrig forventer likevel ingen endring i antall ansatte. Utviklingen i 2025 ble omtrent som næringslivslederne forventet ved inngangen til fjoråret.

Kommunene Ringerike, Hole, Jevnaker, Modum og Krødsherad har en variert næringsstruktur og bosetting. Sammen arbeider de for å skape vekst i arbeidsplasser og verdiskaping, som grunnlag for gode levekår – både nå og i framtiden.

Arbeidet er forankret i «Framover sammen – næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen (2022)». En samordnet og målrettet næringspolitikk, kombinert med aktiv arealforvaltning og gode samarbeidsløsninger, skal bidra til vekst i hele regionen.

VEKSTBAROMETERET 2026

Kommunenes inntekter jevner seg ut

Alle kommunene i regionen fikk økte frie inntekter i 2025, noe som gir bedre økonomisk handlingsrom til å tilby tjenester som skole, helse og omsorg. Skatteinngangen er vesentlig lavere enn gjennomsnittet for landet, men inntektssystemet for kommunene sørger for en kompensasjon slik at kommunene i regionen kommer opp på gjennomsnittet for landet. Inntektssystemet ble endret i 2026, noe som påvirket kommunene ulikt: negativt for Hole og positivt for Modum og Jevnaker.

Resultatet er at forskjellene mellom kommunene nå er langt mindre enn før. Der Hole tidligere lå klart høyere enn Jevnaker, har alle tre kommunene nå omtrent samme nivå, med rundt 77 000 kroner per innbygger til offentlig velferd. Dette gir mer likeverdige forutsetninger for tjenestetilbudet i regionen.

Husholdningene får bedre råd men henger etter landet

Husholdningene i regionen opplevde inntektsvekst i 2024. Det gir økt økonomisk trygghet og større

rom for privat forbruk. Likevel er veksten svakere enn i resten av landet, og forskjellen til landsgjennomsnittet øker. Denne trenden er svært negativ.

Det er også tydelige forskjeller internt i regionen. Hole ligger godt over landsgjennomsnittet, mens Jevnaker ligger noe under. Ringerike, Modum og Krødsherad har hatt en negativ utvikling over flere år, og ligger nå betydelig lavere enn gjennomsnittet. Dette kan påvirke både levekår og lokal etterspørsel.

Befolkningen vokser – men for lav vekst

Befolkningen i regionen økte med 439 personer i 2025, noe som tilsvarer en vekst på 0,76 prosent. Dette er litt høyere enn landsgjennomsnittet, men likevel lavere enn det som anses nødvendig for å møte framtidige utfordringer. En reduksjon i antallet arbeidsplasser har ikke virket positivt på tilflyttingen til regionen.

” SpareBank 1 Ringerike Hadeland vil bidra til å skape vekst i regionen. Derfor deltar vi i utviklingen av Vekstbarometeret.

Bjørn Rune Rindal; Adm. banksjef i SpareBank 1 Ringerike Hadeland

Kommunene har flere dødsfall enn fødsler, altså et negativt fødselsoverskudd. Befolkningsveksten skyldes innflytting og innvandring. For å håndtere en aldrende befolkning og økende behov for omsorgstjenester, er befolkningsvekst viktig.

Færre arbeidsplasser i 2025

Etter flere år med vekst i arbeidsplasser, snudde utviklingen i 2025 med en nedgang på 195 arbeidsplasser. Nedgangen rammer særlig bransjer som varehandel, bygg og anlegg, industri og bilreparasjon.

Samtidig er det noen lyspunkter. Det har vært vekst innen undervisning, personlig tjenesteyting og primærnæringer som jordbruk og skogbruk. Siden 2016 har regionen hatt en samlet vekst i arbeidsplasser, særlig i Ringerike og Modum.

En nedgang i antall arbeidsplasser betyr at målet om å skape en ny arbeidsplass per andre netto nye innbygger ikke ble nådd i 2025.

Svak vekst i verdiskaping

Verdiskapingen i regionen øker, men for beskjedent for å bidra til høyere og ønsket vekst i kommunenes skatteinntekter og husholdningenes inntekter. Modum har hatt en kraftig oppgang etter flere år med nedgang. Samtidig har andre kommuner hatt en svakere eller fallende utvikling. Ringerike skiller seg ut med høy verdiskaping per innbygger, langt over nivået i Hole og Jevnaker. Dette viser hvor

viktig det er å jobbe sammen regionalt for å styrke næringslivet og skape flere arbeidsplasser.

Lavere sysselsetting

Sysselsettingen i regionen gikk ned med 216, som er på samme nivå som reduksjonen i antall arbeidsplasser på 195 personer i 2025. Dette forsterker bildet av et mer krevende arbeidsmarked. Sett opp mot kommuner som det er ønskelig å sammenligne seg med, har veksten i sysselsettingen vært svakere over tid.

Når det blir færre jobber lokalt, må flere pendle ut av regionen for å finne arbeid. Samtidig går andelen sysselsatte per innbygger ned, noe som kan påvirke både skatteinntekter og den økonomiske bærekraften i kommunene på lengre sikt.

Konklusjonene i rapporten gir grunnlag for å framsette følgende påstand:

Skal det skje noe, må vi gjøre noe – fra innsikt til handling.

Glimt av vekst i Ringeriksregionen i 2026

Regionen har over tid hatt en stigende trend med hensyn til antall arbeidsplasser. Nedgangen i antall arbeidsplasser i 2025, rokker ikke ved den positive trenden. Her følger eksempler på den positive utviklingen innen nærings- og samfunnsliv i Ringeriksregionen det siste året.

➤ Arbion Industries

På tampen av 2025 produserte Arbion Industries, tidligere Vow Green Metals, for første gang biokarbon ved selskapets fabrikk på Treklyngen Industripark. Anlegget kan produsere mer enn 20.000 tonn, og hele denne produksjonen er allerede solgt gjennom langsiktige leveringsavtaler med industrikunder.

➤ Robot Aviation

Robot Aviation gikk konkurs i 2023, fikk nye eiere og avsluttet 2025 med over 50 ansatte og omsetning

på nærmere 200 millioner kroner. Bedriften ligger på Eggemoen Aviation & Technology Park og produserer droner. En del av suksessen forklares med lokale trygge eiere som Tronrud Engineering og samarbeid med andre lokale bedrifter.

➤ Smartcraft

Smartcraft tilbyr programvareløsninger for håndverkere og byggebransjen, og er ledende innen dette i Norden. I Hønefoss sentrum har de nylig pusset opp lokalene hvor det nå er om lag 30 ansatte med høy faglig bakgrunn innen teknologi, salg og økonomi. Til tross for utfordrende tider i bransjen, hadde selskapet vekst i 2025.

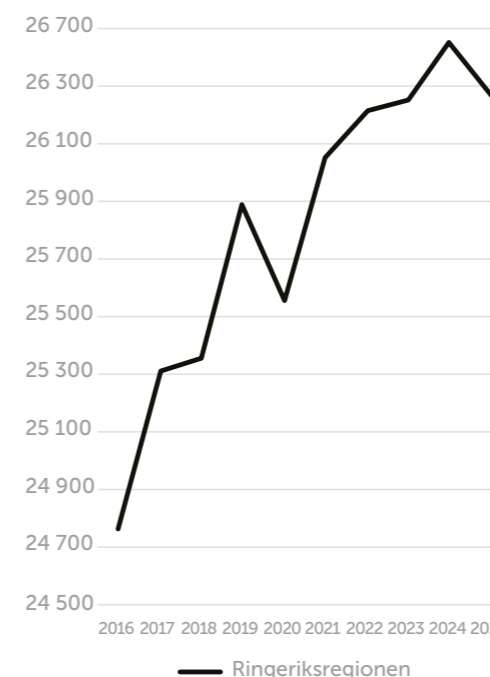
➤ Jobb- og yrkesmesse

I januar 2026 ble det igjen arrangert en jobb- og yrkesmesse på Sundvolden Hotel i Hole. Jobb- og Yrkesmessen er et samarbeid mellom Nav Ringerike, Hole og Jevnaker, Hønefoss- Øst Rotary Klubb, næringslivet og utdanningsinstitusjoner i regionen. Jobb- og Yrkesmessen har vokst fra et lokalt initiativ

til et regionalt arrangement med nærmere 100 utstillere og 1500–2000 besøkende. Den samler aktører fra utdanningssektoren, næringslivet, offentlige instanser og frivilligheten. Jobb- og Yrkesmessen har blant annet ført til at deltagende virksomheter har rekruttert nye ansatte

direkte fra messen, elever har valgt utdanning basert på informasjon fra messen, og lærlinger og arbeidssøkere har fått verdifulle kontakter med arbeidsgivere. I tillegg kan den ha bidratt til å begrense utenforskapet ved å vise ungdommene alle mulighetene som finnes i Ringeriksregionen.

Antall arbeidsplasser i Ringeriksregionen 2016 -2025

” Jobb- og Yrkesmessen har vokst fra et lokalt initiativ til et regionalt arrangement.

➤ CableMec

CableMec ble etablert i desember 2024, og er et spesialisert produksjonsselskap som leverer kabler og ledningsnett for forsvars- og våpenindustrien. Bedriften holder til på Kilemoen. Siden oppstarten har bedriften vokst med 18 ansatte. I etableringsfasen ble CableMec tildelt støtte fra Ringerike Næringsfond.

➤ Skjærdalen Næringspark

Næringsparken ligger på Tyrstrand, sentralt i Ringerike. Med 30.000 kvadratmeter bruttoareal satser de på utleielokaler for lager, lettindustri, produksjon og kontorer. Virksomheten fokuserer på gjenbruk av lokaler med grønn energi, miljøvennlige løsninger og energisparingsløsninger.

➤ Ringerike sykehus; Robotkirurgi

Robotkirurgi ved Ringerike sykehus har på kort tid blitt et av landets mest moderne behandlingstilbud med presis og skånsom kirurgi, som gir færre komplikasjoner og raskere pasientforløp. Sykehuset har også etablert seg som et nasjonalt foregangsmiljø for opplæring etter at to operative konsoller muliggjorde samtidig trening og veiledning av nye kirurger.

Flere sykehus – både i og utenfor regionen – kommer nå til Ringerike for å se og lære, noe som ytterligere styrker sykehusets posisjon som en innovativ fagaktør.

➤ Etablererveiledningstjenesten for Ringeriksregionen

Etablererveiledningstjenesten for Ringeriksregionen har bidratt til om lag 100 etableringer de siste to årene: 40 i 2024, 50 i 2025 og hittil i år er det blitt 10 etableringer. De fleste av etableringene skjer i form av enkeltpersonsforetak (ENK). Virksomhetene har et bredt spenn: transport, utdanning, aktiviteter med dyr, produktutvikling innen sport og utvikling innen AI/KI. Tjenesten heier på alle siden det ikke er lett å forutse hvilke som

kan vokse og bli til store virksomheter. I år er to av fem kurs gjennomført med rundt 10 deltakere på hvert kurs.

Per nå har tjenesten bistått 36 nye etablerere fordelt med 16 i Ringerike, åtte i Hole, fem i Jevnaker, tre i Modum, så langt ingen i Krødsherad og fire i «ukjent» kommune. Tjenesten jobber med mange flere, men dette er prosesser som er startet de foregående årene. Blant de som mottar dagpenger og som har planer om å etablere egen virksomhet, har tjenesten utarbeidet næringsfaglige vurderinger for 10 personer.

➤ Østlandets «råeste» kontorarbeidsplass

Lloyds Hønefoss blir et kraftsentrum der historie møter moderne, grønne næringsbygg. Med regionens råeste kontorarbeidsplasser, handel og hotell med 120 senger, skal prosjektet skape over 400 arbeidsplasser og ny aktivitet i Hønefoss sentrum gjennom hele døgnet. Med 18.500 kvadratmeter næringsareal og 6.150 kvadratmeter parkering, tilbyr Lloyds Hønefoss fleksible og bærekraftige kontor- og næringslokaler av høyeste standard. Forberedende byggearbeider ble satt i gang i mars 2026.

➤ SpareBank1 Ringerike Hadelands næringsstiftelse

SpareBank 1 Næringsstiftelse ble høsten 2025 tilført 60 millioner kroner fra de tre Sparebank 1-stiftelsene i Ringerike, Hadeland og Nittedal, samt Sparebank 1 Ringerike Hadeland. Stiftelsen har nytt styre, nytt mandat og har tilsatt Carl Peter Michelet som leder av investeringsfondet.

Formålet er å bidra til verdiskaping, vekst og næringsutvikling ved å styrke tilgangen på profesjonell risikokapital. Fondet opererer som en langsiktig og kommersiell tidligfaseinvestor som bidrar med kapital, nettverk og kompetanse til selskaper med regional tilknytning.

Kapitalen fordeles mellom tidligfase gründerinvesteringer og vekstinvesteringer i bedrifter som skal skalere nasjonalt og internasjonalt. Stiftelsen bidrar også aktivt til kompetansebygging for å styrke entreprenørskap og næringsutvikling i regionen.

➤ Røyse Bærpresseri

Selskapet har en god omsetningsvekst fra 2024 til 2025. Først og fremst er de et råvaremottak for råvareprodusentene i nærområdet som setter sin ære i å foredle disse råvarene på best mulig måte. Over halvparten av norsk solbærproduksjon skjer på Røysehalvøya i Hole kommune, men selskapet tar også imot rips, kirsebær, epler, rabarbra, jordbær og bringebær.

De utvider organisasjonen og skaper nye arbeidsplasser, og er også ofte ungdoms første arbeidsplass på sommeren og i julesesongen.

Distribusjonen har økt slik at flere i hele Norge nå enkelt kan få tak i produktene.

Fabrikkutsalget er også en populær destinasjon der kundene finner hele produktutvalget, men også varer fra andre lokale produsenter som ASK spekehus og Thorbjørnrud Ysteri.

” Regionen har over tid hatt en stigende trend i antall arbeidsplasser.

Status for vekst og utvikling i Ringeriksregionen

Ringeriksregionen skal være et godt sted å bo, leve, jobbe og drive næringsvirksomhet. All utvikling i regionen må ha som mål å bidra til dette. Vekst er ikke et mål i seg selv. Vekst er nødvendig for å kunne gi grunnlag for gode levekår og høy velferd for de personene som i dag og i framtiden skal bo i Ringerike, Hole, Jevnaker, Modum og Krødsherad.

I arbeidet med å skape vekst i regionen er det viktig å beholde oppmerksomheten på om opplevd vekst i

realiteten bidrar til å skape høyere velferd og gode levekår for innbyggerne i Ringeriksregionen.

Kommunens frie inntekter

Kommunens frie inntekter forteller hva kommunestyret disponerer av midler til å skape kommunal offentlig velferd i kommunen. De frie inntektene består av skatteinntekter og rammetilskudd. Skatteinntektene til kommunene består av skatt på inntekt, formue og eiendom.

Median husholdningsinntekt

Median husholdningsinntekt er inntekten til den husholdningen hvor halvparten av husholdningene i kommunen har større inntekt og hvor den andre halvparten har en lavere inntekt. Median husholdningsinntekt forteller hva kommunens husholdninger kan kjøpe av privat velferd som for eksempel varer, tjenester, bolig og ferier.

KOMMUNENES FRIE INNTEKTER

Samtlige kommuner hadde vekst i frie inntekter i 2025. De nasjonale endringene i inntektssystemet for kommunene førte til en endret profil for kommunene i regionen. Forandringene slo negativt ut for Hole kommune og positivt ut for Modum og Jevnaker. I 2024 hadde Hole 5 000 kroner mer i frie inntekter pr. innbygger enn Jevnaker. I 2025 har Hole, Jevnaker og Modum alle rundt 77 000 kroner pr. innbygger i frie inntekter.

BAKGRUNNEN FOR ENDRINGEN VAR regjeringens ønske om å skape et mer rettferdig inntektssystem for kommunene. Systemet slår positivt ut for kommuner med lave skatteinntekter. Dette er kommuner som tidligere hadde sterkere preferanser for å skape flere arbeidsplasser med høyere verdiskaping slik at skatteinngangen til kommunen kunne øke. Dette insitamentet blir nå redusert ved at kommunene i større grad får kompensert lave skatteinntekter.

HOLE KOMMUNE HADDE EN SKATTEINNGANG PÅ 105 PROSENT AV LANDSGJENNOMSNITTET I 2025.

Tilsvarende skatteinngangen for Ringerike, Jevnaker og Modum var på henholdsvis 85, 80, og 83 prosent. Krødsherad har den høyeste skatteinngangen av kommunene med 107 prosent

Økt skatteinngang vil kunne gi bedre muligheter for økt kommunal velferd. Det nye inntektssystemet bidrar nå til en høyere inntektsfordeling som Jevnaker, Modum og Ringerike drar fordel av.

For å komme opp på et nasjonalt gjennomsnittlig inntektsnivå fikk Ringerike, Jevnaker og Modum tilført henholdsvis 133, 46 og 70 millioner kroner i netto inntektsutjevning. Hole og Krødsherad ble trukket henholdsvis 12 og 5 millioner kroner.

GJENNOMSNITTLIG SKATTEINNGANG PR. INNBYGGER FOR LANDET VAR I 2025 PÅ 42 270 KRONER.

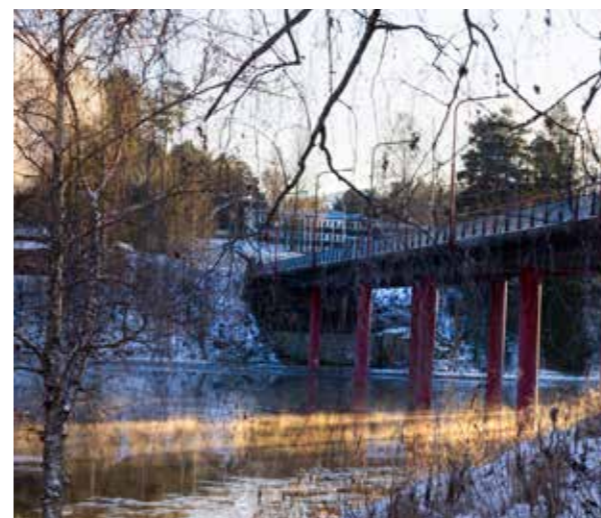
NYTT INNTEKTSSYSTEM FOR KOMMUNENE

Det nye inntektssystemet for kommunene gjelder fra 2025.

Den viktigste endringen er at skatteutjevningen økes, slik at kommuner med høye skatteinntekter må dele mer med de som har lite.

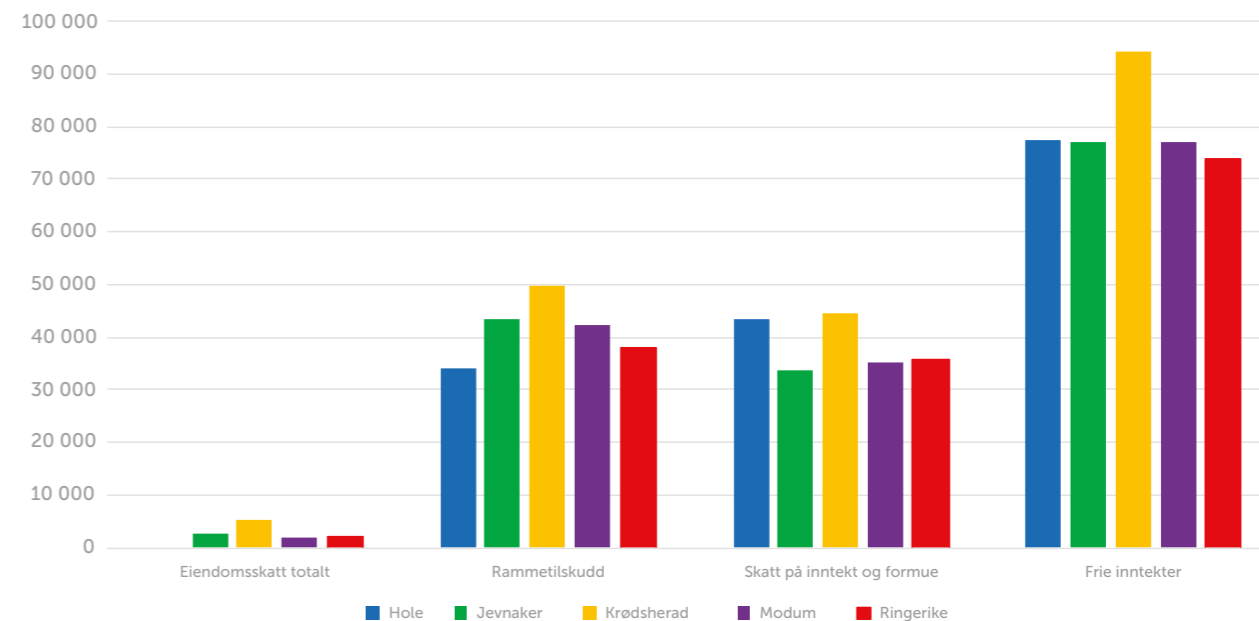
Ref; Kommuneproposisjonen 2025

” Krødsherad kommune har de høyeste kommunale frie inntektene.

Kommunale frie inntekter Ringeriksregionen pr. innbygger 2025

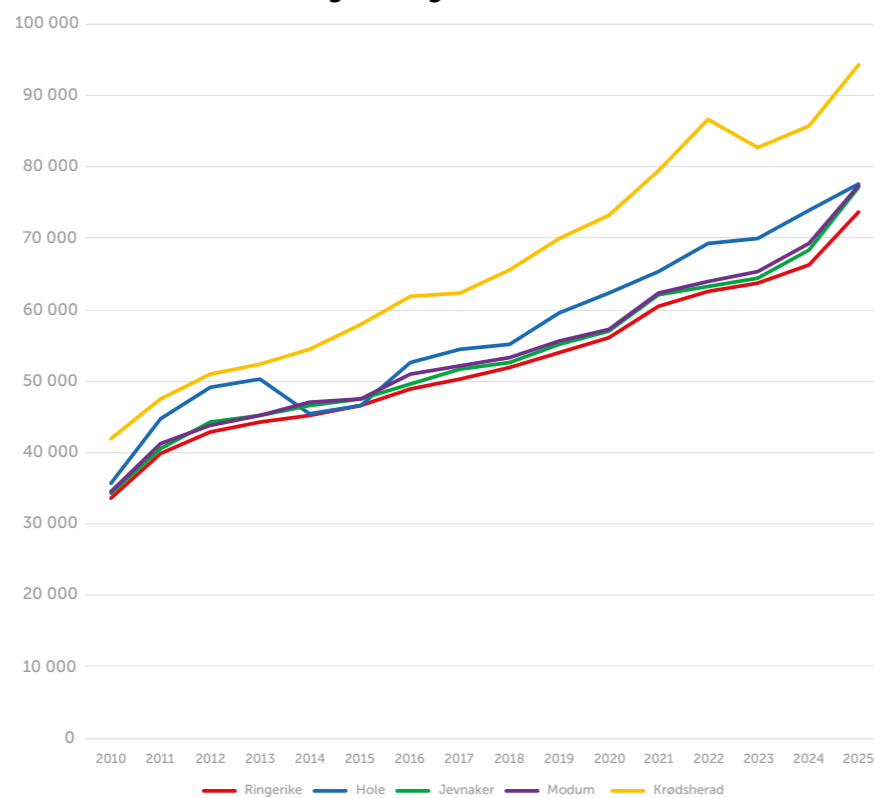

Kommunale frie inntekter, pr. innbygger. Ringeriksregionen 2010 - 2025

Figuren viser veksten i de kommunale frie inntektene gjennom de siste årene.

Vi ser også hvordan endringene i kommunenes inntektssystem i 2025 slår ut for kommunene i regionen.

Selv om Krødsherad har høye kommunale frie inntekter har kommunen også høyere kostnader pr. innbygger til drift av kommunen og til en befolkning med en høyere gjennomsnittsalder enn de andre kommunene i Ringeriksregionen.

Figuren viser hvordan samlede frie inntekter består av summen av skatt på inntekt og formue, rammetilskudd og eiendomsskatt. Vi ser at Krødsherad, pr. innbygger har den største skatteinngangen, det høyeste rammetilskuddet og samtidig henter inn mest eiendomsskatt.

Rammetilskuddet bestemmes blant annet på bakgrunn av geografi, demografi og kommunens størrelse. Det slår da positivt ut for Krødsherad.

Vi ser også hvordan endringene i inntektssystemet har gjort at Hole, Jevnaker og Modum nå har tilnærmet samme nivå på kommunale frie inntekter pr. innbygger.

” Pr. innbygger har Krødsherad den største skatteinngangen, det høyeste rammetilskuddet og henter inn mest eiendomsskatt.

MEDIAN HUSHOLDNINGSSINNTEKT

Husholdningene i Ringeriksregionen økte sine inntekter gjennom 2024. Med det økte også det privatøkonomiske handlingsrommet. Økningen er mindre enn gjennomsnittet for landet og med det øker forskjellen mellom husholdningene i Ringeriksregionen og landet.

DET RELATIVE BILDE FRA TIDLIGERE ÅR står ved lag ved at husholdningene i Hole har rundt 86 000 kroner mer enn landsgjennomsnittet til privat velferd. Husholdningene i Jevnaker har som et gjennomsnitt 11 000 kroner under landsgjennomsnittet på 676 000 kroner til privat velferd etter skatt. Etter flere år med en inntekt rundt 36 000 under landsgjennomsnittet har husholdningsinntekten i Ringerike hatt en fallende trend. I 2023 var husholdningsinntekten 59 000 kroner

under landsgjennomsnittet. Modum opplever samme forløp og hadde en husholdningsinntekt på 43 900 kroner under landsgjennomsnittet.

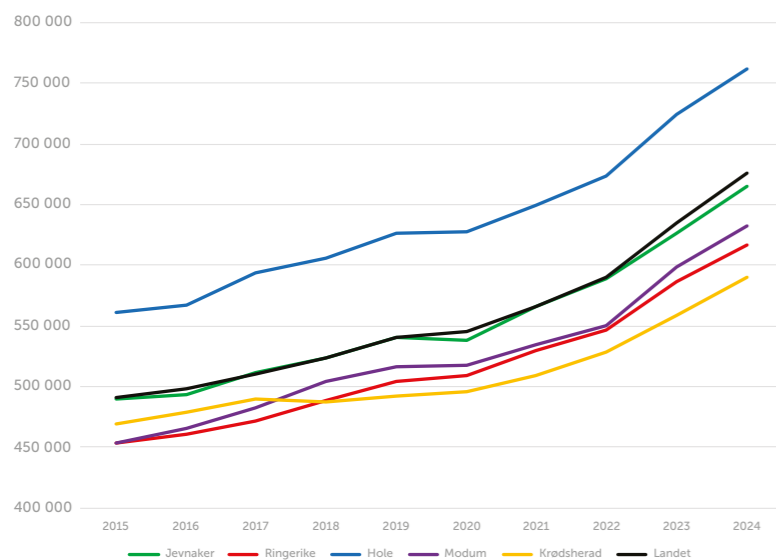
Fram til 2017 lå inntektsnivået for en gjennomsnittlig husholdning i Krødsherad på linje med Ringerike og Modum. Fra 2018 har inntektsnivået falt dramatisk og ligger i 2024 på hele 85 000 kroner under landsgjennomsnittet.

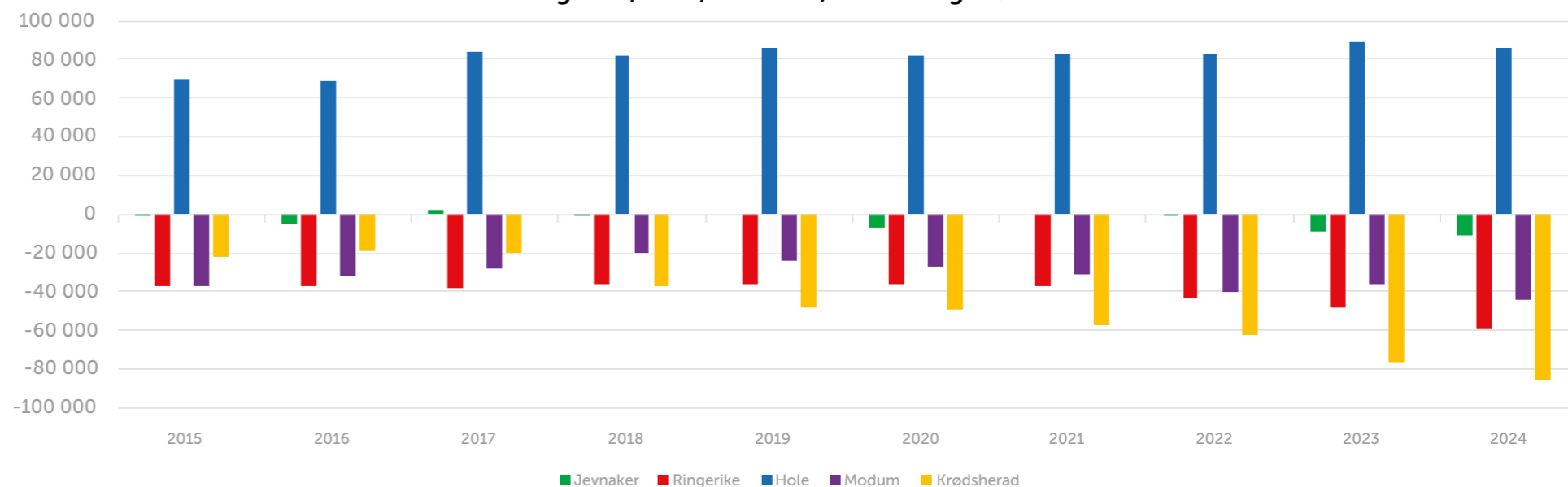
HOVEDUTFORDRING: Husholdningenes inntekt i regionen har en lavere vekst enn landet for øvrig. Med det øker inntektsforskjellen mellom husholdningene i Ringeriksregionen og landet for øvrig. Vi ser ingen endring i inntektene som ikke kan tilskrives nasjonale økonomiske eller demografiske forhold.

” Husholdningene i Hole har rundt 86 000 kroner mer enn landsgjennomsnittet, til privat velferd.

Median husholdningsinntekt etter skatt 2015 -2024
Ringeriksregionen og landet

Median husholdningsinntekt etter skatt - avvik fra landet
Ringerike, Hole, Jevnaker, Modum og Krødsherad

BEFOLKNING

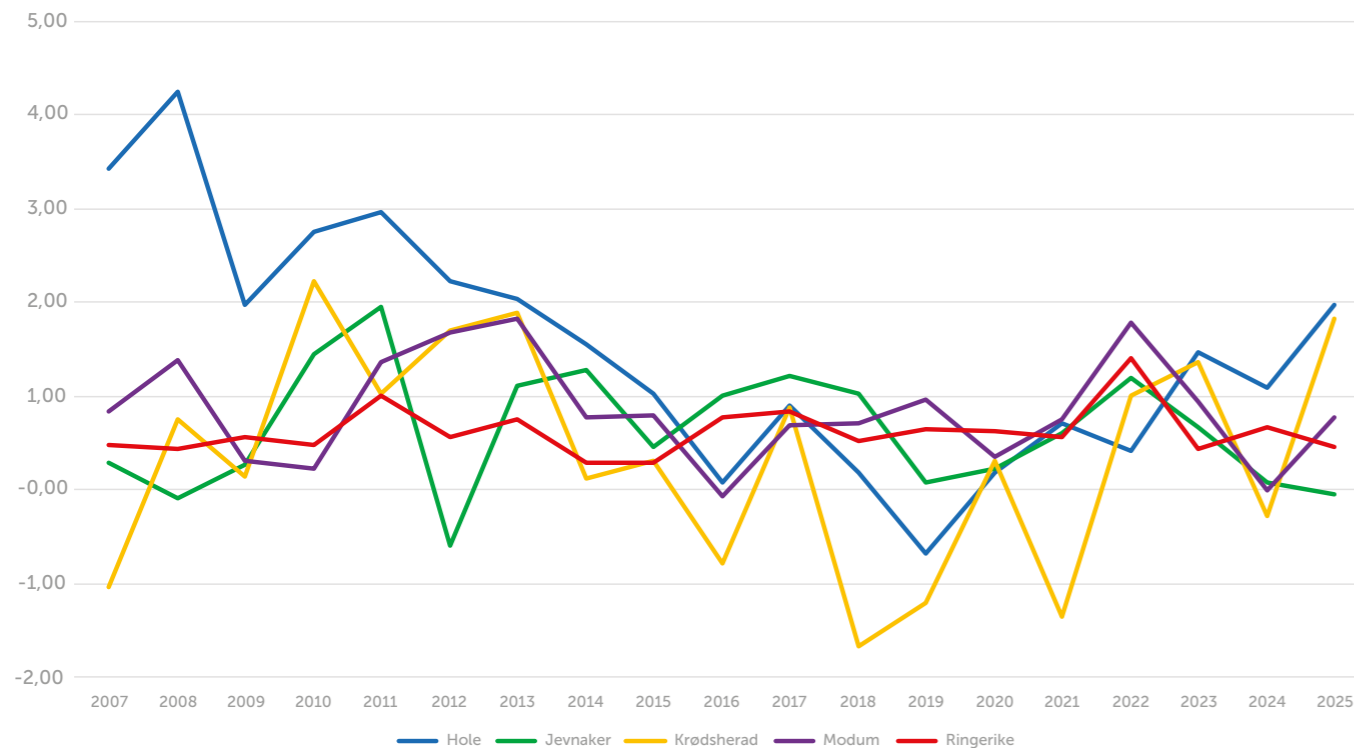
Befolkningen økte med 439 personer i Ringeriksregionen i 2025. Dette tilsvarer en befolkningsvekst på 0,76 prosent. Veksten er noe høyere enn landsgjennomsnittet, som er på 0,59 prosent. Veksten er langt lavere enn ønskelig og lavere enn hva som må til for å kunne møte utfordringene med en aldrende befolkning og økte omsorgsbehov. Samtlige kommuner har negativt fødselsoverskudd. For Modum var det innvandring som bidro til befolkningsveksten, mens for Ringerike, Hole og Krødsherad var det netto flytting innenlands som sørget for veksten. Jevnaker opplevde tilnærmet ingen endring i befolkningen gjennom 2025.

RINGERIKSREGIONEN HADDE VED UTGANGEN AV 2025 EN BEFOLKNING PÅ 63 239 PERSONER.

I løpet av det siste året har befolkningen i regionen økt med 439. I 2024 var veksten på 237 personer.

Størst relativ vekst finner vi i Hole og Krødsherad med henholdsvis 140 og 41 personer. Jevnaker hadde en befolkningsnedgang på tre. For Ringerike og Modum var veksten i befolkningen på henholdsvis 149 og 112.

Befolkningsendring i prosent 2007 - 2025 for Ringeriksregionen

PERSPEKTIV: Befolkningsvekst under målet på 1,5 prosent.

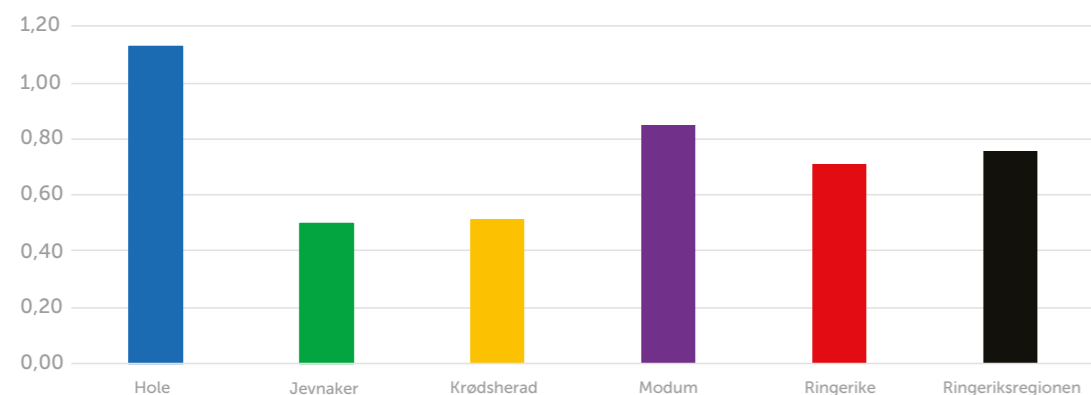
RINGERIKE KOMMUNE HAR HATT AMBISJONER

om en vekst på 10 000 innbyggere innen 2043. Hole og Jevnaker har mål om en årlig befolkningsvekst på henholdsvis 2 prosent og 1,5 prosent. Samlet tilsier dette en årlig vekst for de tre kommunene på 1,5 prosent. Samlet befolkningsvekst for alle kommunene i regionen var i 2025 på 0,76 prosent, noe som er betydelig under målet.

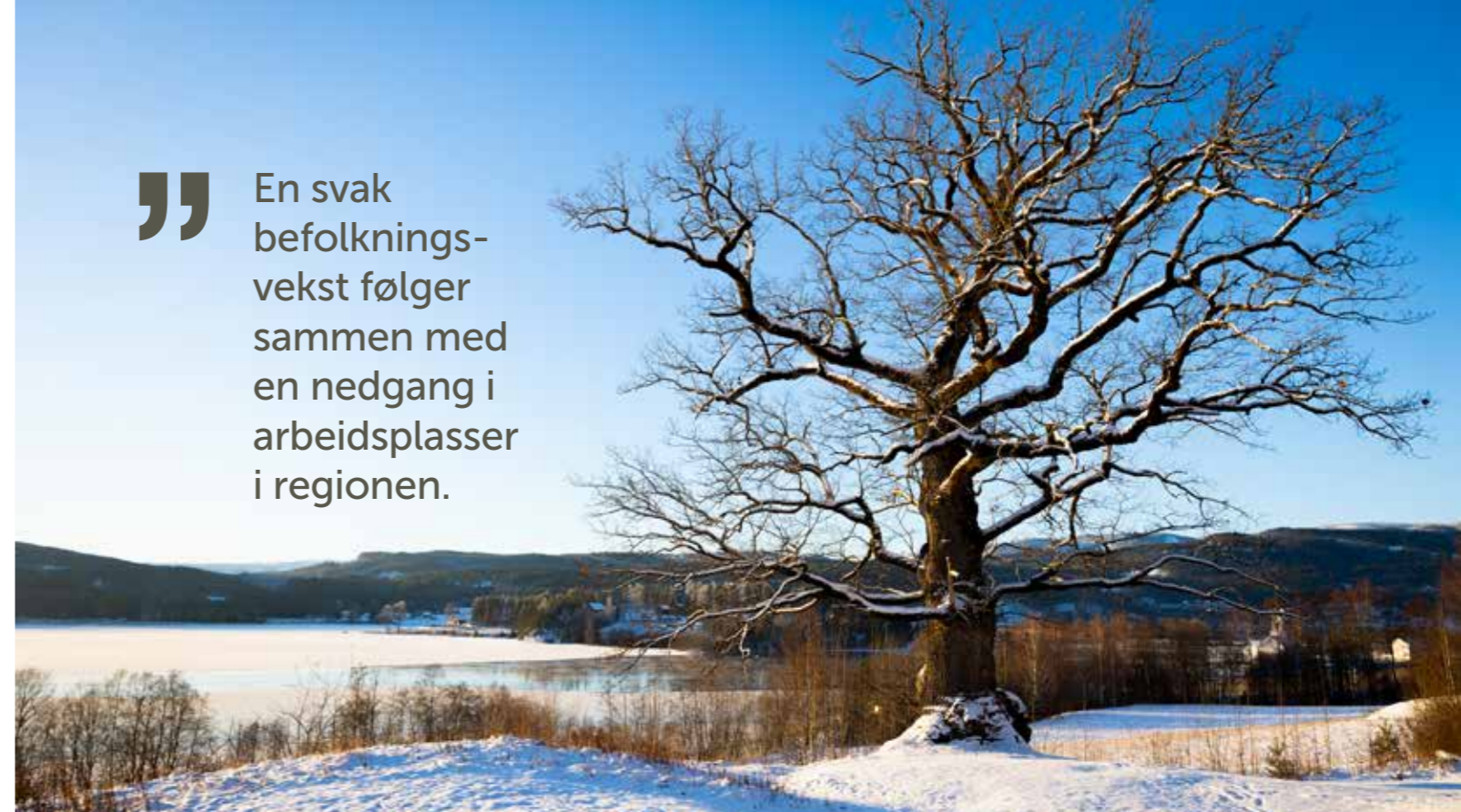
Siden 2018 har Hole hatt en jevn vekst i befolkningen. I 2025 var veksten på 1,83 prosent.

SAMLET BEFOLKNINGSVEKST I REGIONEN, DE SISTE FEM ÅRENE, HAR VÆRT PÅ 0,76 PROSENT.

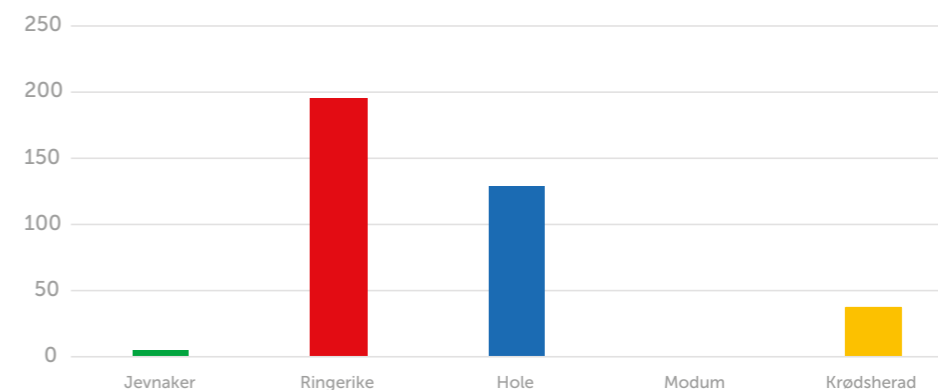
Befolkningsvekst Ringeriksregionen - gjennomsnitt siste fem år i prosent

” En svak befolkningsvekst følger sammen med en nedgang i arbeidsplasser i regionen.

Netto antall innenlands flytting 2025 Ringeriksregionen

Hvorfor befolkningsvekst?

Samlet har Ringeriksregionen hatt en svak befolkningsvekst og et lavt fødselsoverskudd. Konsekvensen har vært at gjennomsnittsalderen har økt og andelen yrkesaktive har gått ned i forhold til andelen eldre. For å sikre

gode levekår og høy velferd er det viktig med balanse mellom gamle og unge, og mellom yrkesaktive og personer med omsorgsbehov. Ringeriksregionen trenger flere unge yrkesaktive som gjennom arbeid, inntekt og skatt kan bidra til høyere verdiskaping og forbedrede kommunale tjenester og tilbud.

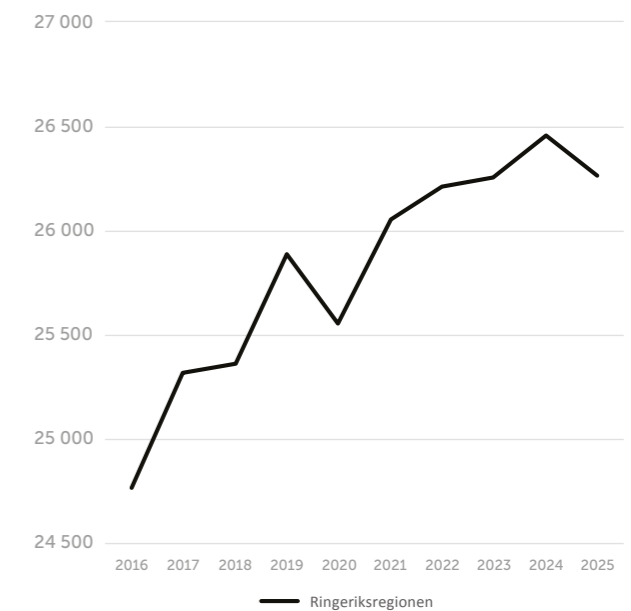
ARBEIDSPLASSE

Antallet arbeidsplasser i Ringeriksregionen ble redusert med 195 i 2025. Nedgangen kommer etter flere år med positiv utvikling. Den største nedgangen i antall arbeidsplasser fant sted innen varehandel, reparasjon av motorvogner, bygge- og anleggsvirksomhet og industri. Innen undervisning, personlig tjenesteyting, jordbruk, skogbruk og fiske har det vært en vekst i antallet arbeidsplasser i 2025. Siden 2016 har regionen vokst med 1 495 arbeidsplasser. De ti siste årene har økningen i antallet arbeidsplasser vært størst i Ringerike og Modum.

UTVIKLINGEN I REGIONEN er direkte påvirket av regjeringens økonomiske politikk og sentralbankens rentesetting. Det nasjonale målet har vært, og er, å redusere aktiviteten i økonomien for å bidra til redusert inflasjon. Reduksjonen på 264 arbeidsplasser i Ringerike og en beskjeden vekst i de andre kommunene, gir 195 færre arbeidsplasser i regionen.

Antall arbeidsplasser i Ringeriksregionen 2016 -2025

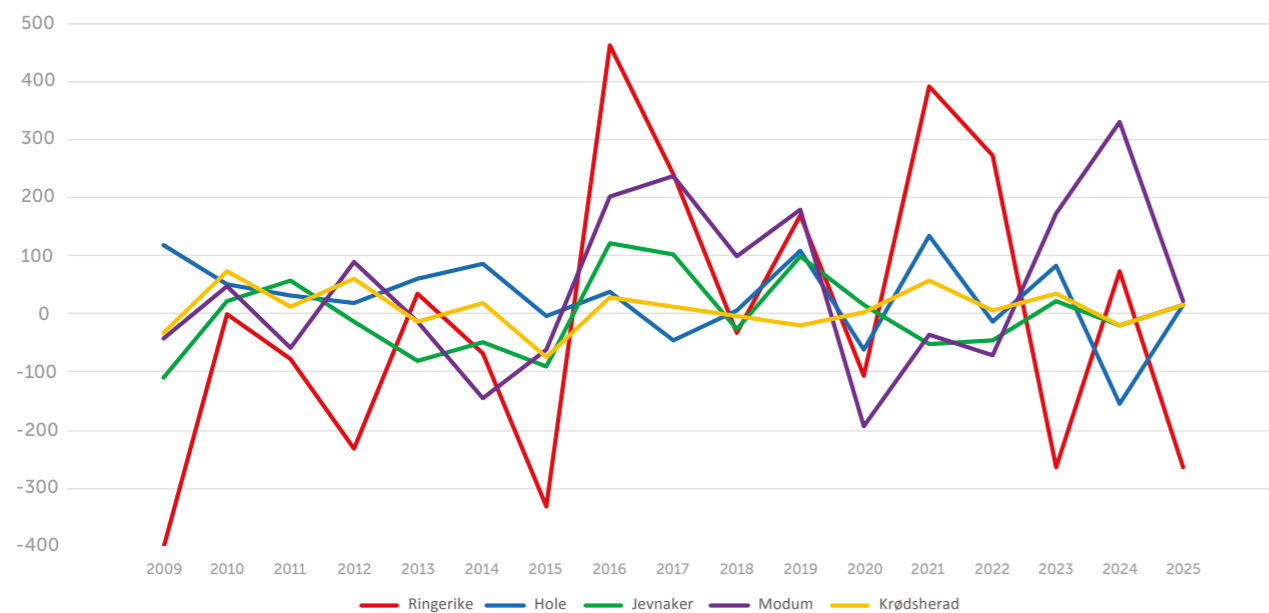
Hvorfor vekst i arbeidsplasser?

Arbeidsplasser er viktig for verdiskapingen og for å beholde og trekke til seg mennesker som ønsker å bo i kommunene. Kort veg til arbeids-

plassen er også positivt for livskvaliteten og miljøet. Hva slags arbeidsplasser som finnes i kommunen bestemmer også hvilke yrkesgrupper som flytter til kommunen.

” Ringerike med Hønefoss som regionhovedstad, har best forutsetninger av kommunene i regionen for å etablere næringer av stor betydning for verdiskaping, bo- og besøksattraktivitet og sysselsetting. En svak utvikling i arbeidsplasser innen Ringerike er derfor bekymringsfullt.

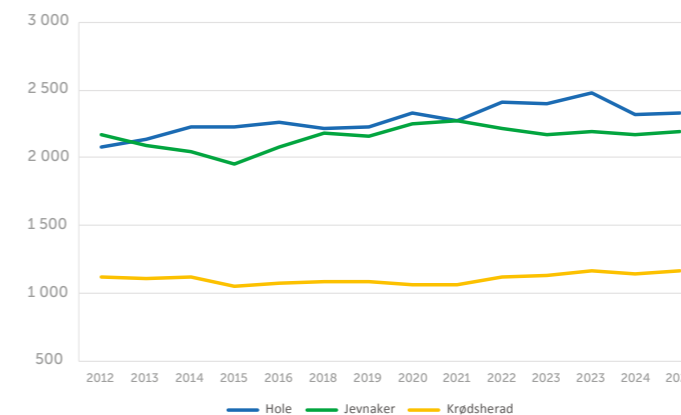
Endring antall arbeidsplasser Ringeriksregionen 2009 - 2025

Figuren viser at vi må tilbake til 2009 og 2015 for å finne en større nedgang i antallet arbeidsplasser i Ringerike kommune. Modum hadde en beskjeden vekst i antall arbeidsplasser med 21, mens hver av de øvrige kommunene vokste med 16 arbeidsplasser. Figuren viser at Jevnaker har hatt et relativt stabilt antall arbeidsplasser siden 2017.

Ringeriksregionen utgjør en felles bo- og arbeidsmarkedsregion. Det betyr at grunnlaget for velferd og gode levekår i regionen ikke står og faller på i hvilken av kommunene arbeidsplassene etableres og utvikles. Kommunene har ulike forutsetninger for næringsutvikling, noe som igjen har betydning for hvilken type næringsvirksomhet som etableres i den enkelte kommune.

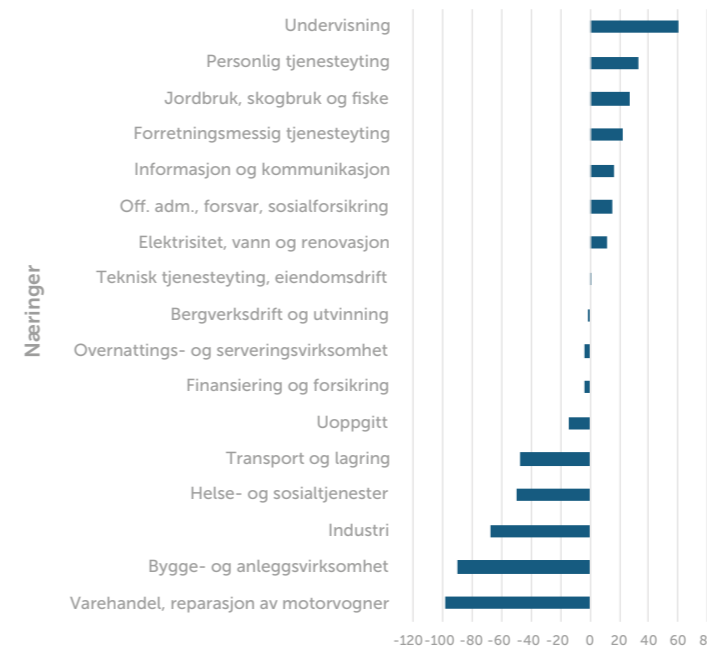
Antall arbeidsplasser Hole, Jevnaker og Krødsherad

Figuren viser at antallet arbeidsplasser i Hole og Jevnaker har vært relativt stabilt siden 2020. Krødsherad har opplevd en liten vekst i antallet arbeidsplasser.

Endring antall arbeidsplasser Ringeriksregionen 2024 -2025

Veksten i arbeidsplasser finner vi innen undervisning, personlig tjenesteyting, jordbruk, skogbruk og fiske. Det største frafallet i antall arbeidsplasser skjedde innen varehandel, reparasjon av motorvogner, bygge- og anleggsvirksomhet og industri. Regjeringens stramme finanspolitikk sammen med sentralbankens rentesetting, forklarer i stor grad reduksjonen innen disse næringene.

Figuren viser endringer i antallet arbeidsplasser for utvalgte næringer. For å lykkes med målet om flere arbeidsplasser med høyere verdiskaping, er det ønskelig med vekst innen næringer som finans og forsikring, forretningsmessige tjenester og informasjon og kommunikasjon. Virksomhetene i disse kategoriene kjennetegnes av at de leverer tjenester til andre virksomheter, er kunnskapsintensive og har høy verdiskaping. Vi ser en beskjeden vekst innen forretningsmessig tjenesteyting samt informasjon og kommunikasjon. Finans og forsikring har en beskjeden reduksjon i antall arbeidsplasser.

2 – 1 MÅL OM EN NY ARBEIDSPASS PER ANDRE NETTO NYE INNBYGGER

Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen – Fremover sammen, som ble vedtatt av kommunestyrene i 2018, har som mål at det årlig skal skapes en netto ny arbeidsplass per andre netto nye innbygger. Ambisjonene ble videreført i den nye næringspolitiske strategien etter at Modum og Krødsherad ble med i Ringeriksregionen i 2022. Mottoet og slagordet for strategien ble da 2-1. Kommunene har utarbeidet egne handlingsplaner for hvordan de skal nå målet. Handlingsplanene bygger på den enkelte kommunes næringsstruktur, muligheter og utfordringer.

I 2025 økte antallet innbyggere i Ringeriksregionen med 439 personer. Målet om vekst i netto nye

arbeidsplasser ble på beskjedne 220. I 2025 opplevde de fem kommunene en nedgang i antall arbeidsplasser på 195. Målet for vekst i antall arbeidsplasser ble altså ikke oppfylt, det til tross for beskjeden befolkningsvekst.

Befolkningsvekst og næringsutvikling går noe i bølger blant annet på grunn ferdigstilling av større boligprosjekter og ulik takt med hensyn til nyetableringer. Nedleggelse av virksomheter, men også flytting av hovedkontorer hvor de sysselsatte er registrert på selskapets adresse, kan få store utslag i enkelte år.

Ved å se på ambisjonen om 2-1 i et lengre tidsperspektiv vil vi i større grad kunne redusere betydningen av enkelthendelser knyttet til boligbygging og næringsutvikling. Vi velger å se på utviklingen siden 2018 da Næringspolitisk strategi ble vedtatt for kommunene Ringerike, Hole og Jevnaker.

Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen

Målsetting:
2 – 1

Resultat
2018-2025:
1 – 2

Vekst i arbeidsplasser for
perioden 2018 - 2025:

Målsetting: 1 444

Resultat: 951

VERDISKAPING

En formidabel vekst i Modum, sammen med en fallende trend i Ringerike, Hole og Krødsherad, preger bildet på verdiskapingen i regionen gjennom 2024.

VEKSTEN I MODUM kom etter flere år med fallende verdiskaping. Utviklingen i Hæhre Entreprenør med rundt 1 000 arbeidsplasser og en omsetning på rundt 4,4 milliarder kroner, vil naturligvis få stor betydning for verdiskapingen i Modum.

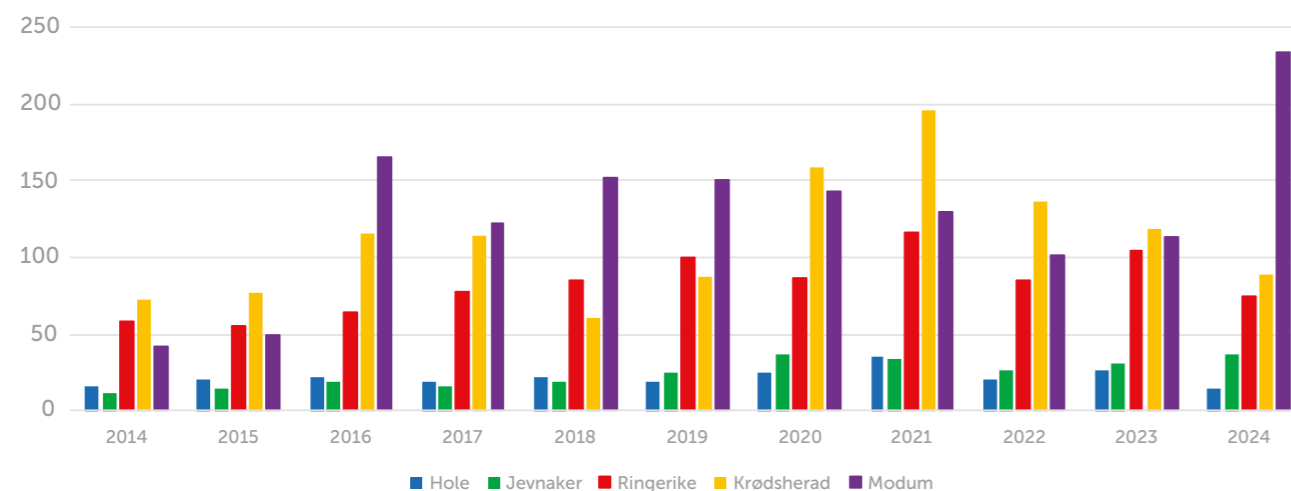
Verdiskapingen i Ringerike var i 2024 på 75 000 kroner pr. innbygger. Tilsvarende tall for Hole og Jevnaker var på 15 000 og 36 000 kroner. Det private næringslivet i Ringerike har mer enn fire

ganger høyere verdiskaping pr. innbygger enn det næringslivet i Hole har. Derfor er det viktig å se på næringsutvikling som et felles anliggende for de fem kommunene.

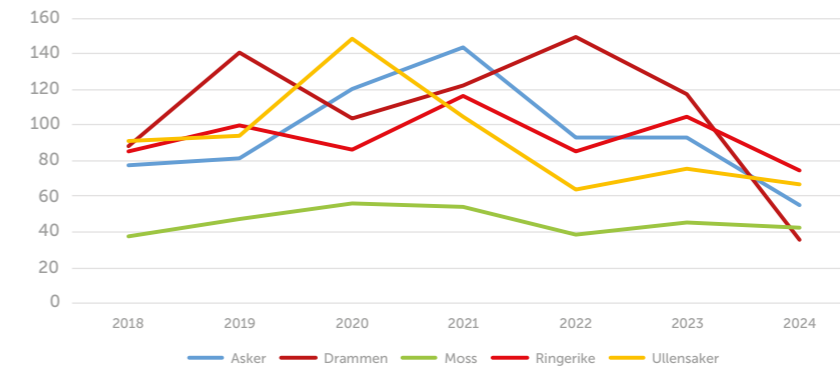
Ringerike kommune har hatt en fallende verdiskaping siden 2021. En tilsvarende utvikling ser vi også for Asker, Drammen, Moss og Ullensaker. For 2024 ser vi at Ringerike ender opp med den høyeste verdiskapingen blant disse kommunene.

” En stram penge- og finanspolitikk preger fortsatt regionens samlede verdiskaping.

Privat verdiskaping pr. innbygger i 1 000 kr. (EBIDTA)
Ringeriksregionen 2014 - 2024

Privat verdiskaping pr. innbygger i 1 000 kr. (EBIDTA)
Utvalgte kommuner og Ringerike kommune

EBIDTA: Earnings before interests, taxes, depreciations and amortizations – dvs inntjening før renter, skatt, avskrivninger og nedskrivninger. Beregningene av verdiskaping brukt i denne rapporten baserer seg på data fra Proff og virksomheter registrert hjemmehørende i kommunene i Ringeriksregionen.

” Ringerike har en utvikling i verdiskaping på linje med kommuner det er naturlig å sammenligne seg med.

Hvorfor høy privat verdiskaping?

Det er den samlede verdiskapingen i privat næringsliv som danner grunnlaget for den velferden som er oppnåelig for et land eller for en region.

Verdiskapingen gir grunnlag for avkastning til eiere, lønn til arbeidstakere og skatt til det offentlige.

For en region vil det forenklet kunne sies at det er den private verdiskaping som forteller hvor stor «kaken» blir som skal konsumeres i form av privat forbruk og offentlige tjenester og som gjennom skattesystemet og annet, bidrar til privat velferd og gode levekår.

SYSSELSETTING

Antallet sysselsatte i Ringeriksregionen gikk ned med 216 personer i 2025. Siden 2021 har regionen en lavere prosentvis vekst i sysselsettingen sett opp mot kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. En nedgang i sysselsetting gjennom 2025, høyere enn nedgangen i antall arbeidsplasser, tilsier en økt innpendling. Samtidig er det også blitt færre sysselsatte pr. innbygger i regionen.

Samlet sysselsettingen i Ringeriksregionen var i 2025 på 30 554 personer.

Størst nedgang i antall sysselsatte finner vi i Ringerike og Modum, med en nedgang på henholdsvis 199 og 43 sysselsatte. Hole opplevde en vekst på 59 sysselsatte.

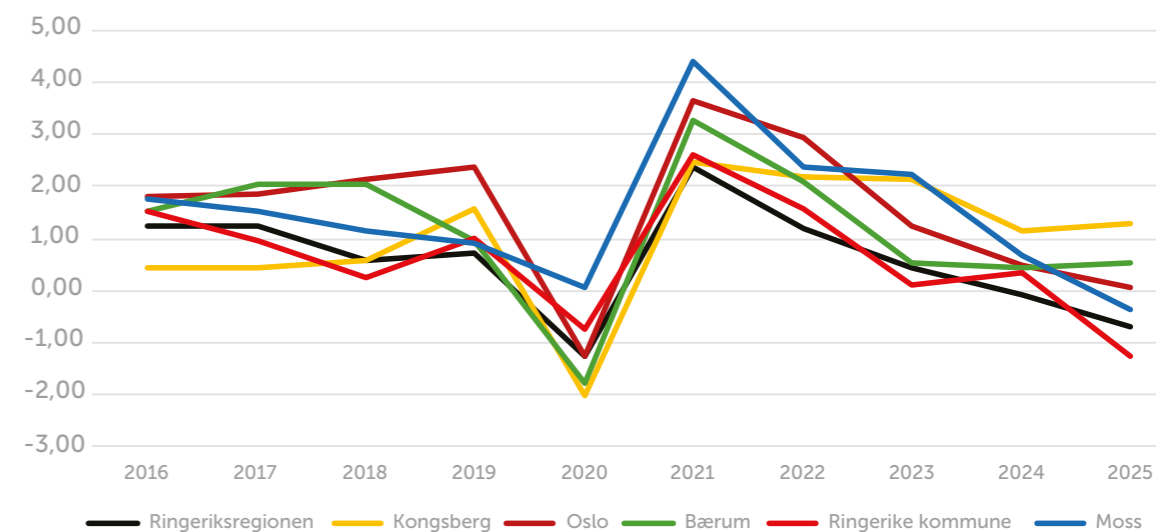
En reduksjon i sysselsetting på 216 personer faller sammen med en reduksjon i antallet arbeidsplasser på 195 og en på befolkningsvekst på 439.

Sysselsettingen i Ringeriksregionen viser en svakere vekst enn kommuner som det er ønskelig å sammenligne seg med.

Figuren viser at det er nasjonale konjunkturer og trender som styrer sysselsettingen i kommunene. For Ringeriksregionens vedkommende er det få eller ingen forhold av regional næringsmessig karakter som tilsier at Ringeriksregionen skal bryte gjeldende trend. Figuren viser også at Ringeriksregionen har hatt en svak utvikling siden 2021.

Årlig endring i sysselsetting i prosent 2016 - 2025
Ringeriksregionen, Ringerike kommune og utvalgte kommuner

Hvorfor høy sysselsetting?

Høy sysselsetting, det vil si antallet som er i lønnet arbeid, er viktig for inntekt og muligheter for materiell velferd for innbyggerne. Høy sysselsetting er også viktig for næringslivet og produktiviteten ved at det er rikelig tilgang til kompetent og god arbeidskraft. Høy sysselsetting gir skatteinntekter som stat og kommuner benytter til velferd.

FAKTA

Næringslivets forventninger til 2026

Etter to år med betydelig pessimisme i Ringeriksregionen i 2023 og 2024 snudde trenden i 2025. Næringslivslederne i distriktet ser nå med beskjeden optimisme på forventet utvikling for egen virksomhet i 2026. Næringslivsledere i regionen og landet for øvrig forventer likevel ingen endring i antall ansatte. Utviklingen i 2025 ble omtrent som næringslivslederne forventet ved inngangen til fjoråret.

ETTER FLERE ÅR MED EN STRAM FINANSPOLITIKK

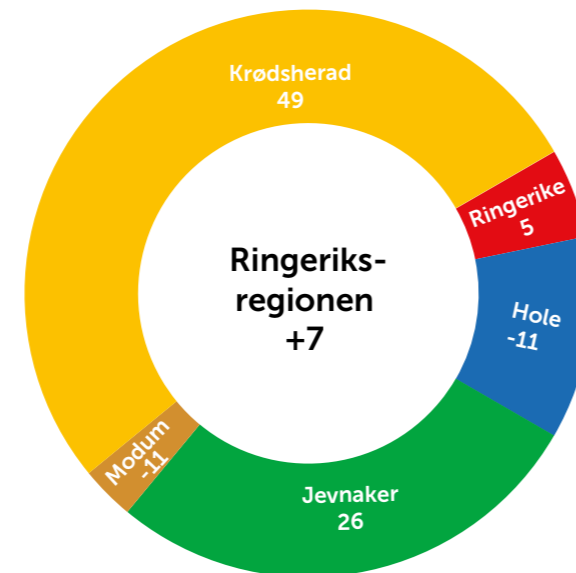
og høy rente var forventningene store til at økonomien i Norge skulle ta seg opp igjen. I Ringeriksregionen har næringene industri, bygge- og anleggsvirksomhet og varehandel hatt store utfordringer, og har derfor sett fram til at økonomien skulle bedre seg. Store geopolitiske begivenheter med krig og betydelige usikkerhet i verdensøkonomien, har gjort at forventningene til bedre økonomiske tider har måtte vente på seg. Til tross for dette, må vi fire år tilbake i tid for å finne større optimisme blant næringslivslederne i Ringeriksregionen.

Det er viktig å lytte til hvilke forventninger lederne har for egen virksomhet da disse vil være førende for virksomhetens prioriteringer. Temaene for undersøkelsen var som tidligere, **forventet omsetning, lønnsomhet, investeringer, ordreserver og antall ansatte.**

Regionens næringslivsledere ble bedt om å vurdere om de forventet en «økning», «reduksjon» eller «ingen endring» på disse områdene. I tillegg inneholdt årets undersøkelse spørsmål knyttet til innovasjon, bruk av ny teknologi og introduksjon av nye varer eller produkter. Komplette resultater av undersøkelsen og oppsummering av hvilke forventninger næringslivslederne i Ringeriksregionen har for 2025, ligger på <http://www.vekstbarometer.usn.no/>

Samlet forventning

Undersøkelsen for 2026 viste en samlet forventning på +7. Etter tre år med en indeks som viser pessimisme bekrefter dette at trenden har snudd. Når absolutt optimisme ville gitt ett indekstall på 100 og absolutt pessimisme et indekstall på -100, forteller årets indeks på +7 at de negative forventningene er erstattet med noe mer optimisme.

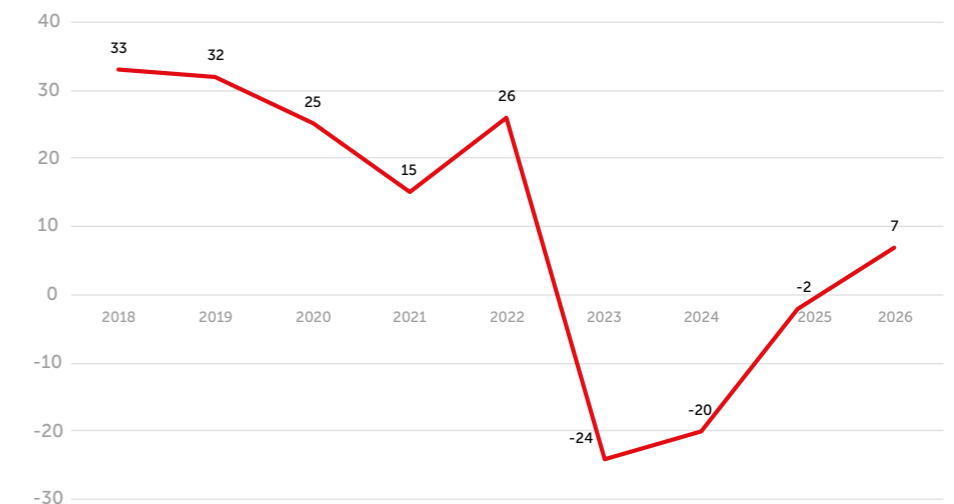

” Verdiskapingen i regionen har en svak men stigende trend.

Figuren viser at trenden har snudd. Etter flere år med fallende optimisme og pessimisme rundt utviklingen for egen virksomhet, ser nå næringslivslederne i distriktet mer positivt på utviklingen i 2026.

Vi ser at indeksen for samlet forventning for 2025 ble på +7, noe som viser en utvikling mot mer optimisme.

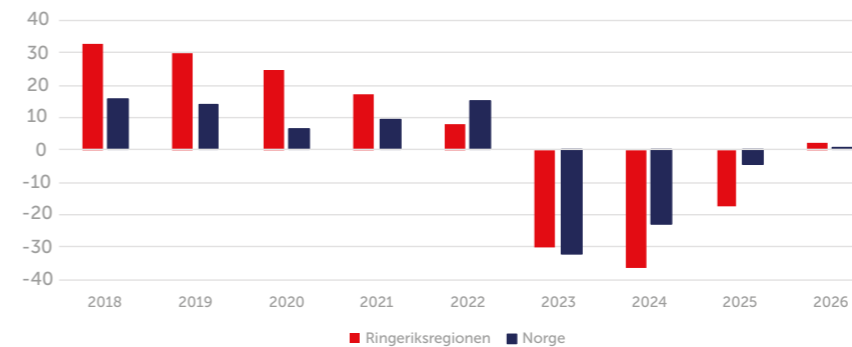
Netto forventningsindeks i 2018 -2026
Modum og Krødsherad inkludert fra 2024

Næringslivslederne forventer en klar vekst i omsetning. For ordreserver, lønnsomhet og antall ansatte forventer de liten eller ingen endring. Investeringene forventes å gå noe ned i 2026.

**Lønnsomhetsindeks 2018 - 2026:
Ringerike, Hole og Jevnaker og Norge
Modum og Krødsherad med fra 2026**

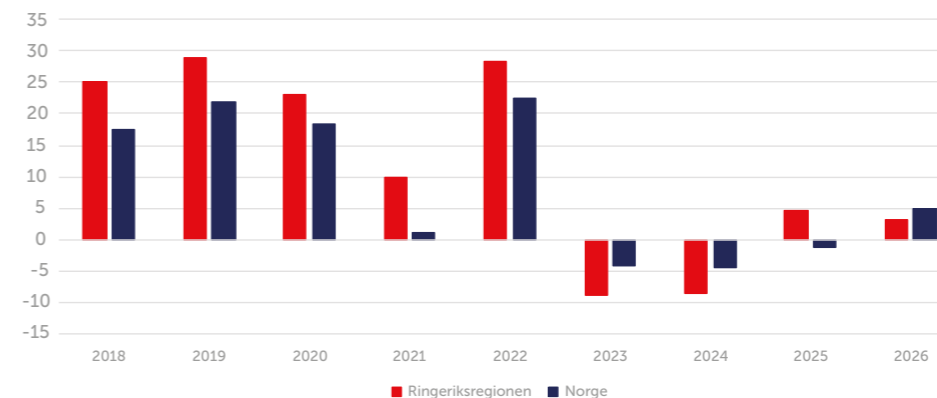

Lønnsomhetsindeksen viser at næringslivsledere i regionen lenge hadde en høyere forventning til egen lønnsomhet enn hva deres kolleger ellers i landet hadde.

For 2023 falt forventningene betydelig, men var fortsatt på linje med kolleger ellers i landet.

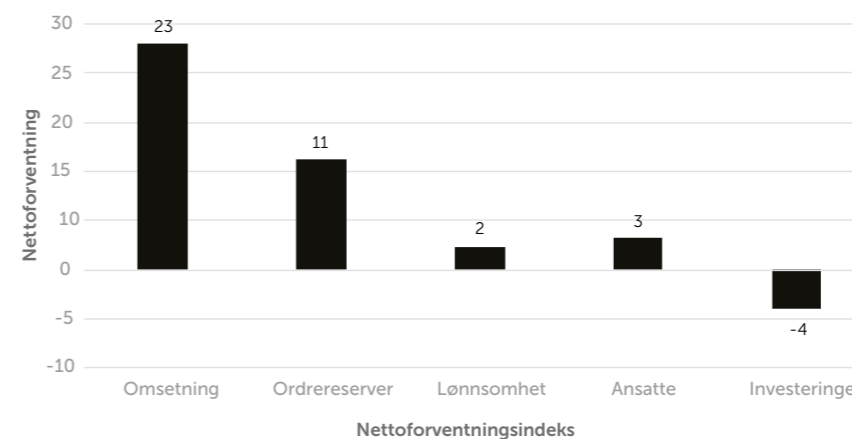
For 2025 ser vi at næringslivslederne i Norge ikke ser fullt så pessimistisk på forventet lønnsomhet i 2025 som næringslivslederne i Ringeriksregionen. I 2026 har dette bildet snudd noe.

**Ansatteindeks:
Ringeriksregionen og Norge 2018 - 2026
Modum og Krødsherad med fra 2026**

På tross av stor usikkerhet i økonomien, later det til at næringslivslederne i Ringerike som i landet for øvrig, ikke forventer store endringer i antall ansatte i 2026.

**Indeks for nettoforventing;
Nettoforventing Ringeriksregionen 2026**

Næringslivslederne forventer en klar vekst i omsetning. For ordreserver, lønnsomhet og antall ansatte forventer de liten eller ingen endring. Investeringene forventes å gå noe ned i 2026.

Tema for undersøkelsen

ØKONOMISKE FORVENTNINGER

- Omsetning
- Lønnsomhet
- Antall ansatte
- Investeringer
- Ordreserver

Om undersøkelsen:

- Undersøkelsen ble sendt ut til daglig leder i 506 virksomheter i kommunene Ringerike, Hole, Jevnaker, Modum og Krødsherad. Virksomhetene var trukket ut fra Proff Forvalt sin bedriftsdatabase.
- 126 næringslivsledere besvarte undersøkelsen, noe som ga en svarprosent på 25.
- Undersøkelsen ble gjennomført som en Qualtrics-survey via link på e-post til virksomhetene.

Forventningsindeks:

Nettotall framkommer ved å summere differansen mellom andelen som forventer en positiv utvikling og andelen som forventer en negativ utvikling for omsetning, lønnsomhet, investeringer, ordreserver og antall ansatte, og deretter dele på 5.

En indeks på +100 vil gjenspeile en total positiv forventning. En indeks på – 100 vil gjenspeile en total negativ forventning. En indeks på plussiden gjenspeiler en positiv forventning.

Nasjonal sammenligning:

I analysen vises det til en nasjonal indeks for lønnsomhet og antall ansatte. Data for utarbeidelse av denne indeksen er hentet fra rapporten «Forventningsundersøkelse for Norges Bank 1. kvartal 2026», utarbeidet av Ipsos».

Store investeringer og nyetableringer i Ringeriksregionen

De neste 20 årene står Ringeriksregionen foran store investeringer i industri-, by- og infrastrukturutvikling. Investeringene er anslått til rundt 150 milliarder kroner. Dette er ikke løse visjoner eller fjerne framtidsbilder. Anslaget er basert på prosjekter som er i gang, som har fått investeringsbeslutning eller som er i konkrete planfaser. Hvor stor del av verdiskapingen som faktisk blir igjen i regionen, vil avhenge av regionens vilje og evne til å gripe mulighetene.

INVESTERINGENE KOMMER NÅ og i årene framover, og utgjør til sammen et utviklingsløp som vil prege regionen i flere tiår. Dette gir næringslivet et stort handlingsrom, men også et ansvar. Selv om prosjektene er besluttet, er det ikke gitt at arbeids-

plasser, leveranser og ringvirkninger tilfaller regionen. Forutsetningen for å sikre verdiskaping er at næringslivet og regionen samarbeider og bygger tilstrekkelig kapasitet og posisjonerer seg.

” Mulighetene som ligger i de store investeringene vil være avgjørende for at regionen skal bryte ut av en trend med beskjeden vekst i arbeidsplasser, verdiskaping og befolkning.

Store industri-, by- og infrastrukturinvesteringer

Investeringene skjer i samtlige fem kommuner og viser hvordan naturlige fortrinn kan utnyttes til beste for en samlet og koordinert innsats for næringsetableringer i regionen. Regionen utgjør en felles bo- og arbeidsmarkedsregion. Når arbeidsplasser etableres i regionen vil det være viktigere enn i hvilken kommune etableringen skjer.

Næringspolitisk strategi skal bidra til å skape vekst i hele regionen. En regionalt samordnet og spisset næringspolitikk sammen med en proaktiv arealforvaltning og gode samferdselsløsninger, skal bidra til å skape vekst i hele regionen.

REF: FRAMOVER SAMMEN 2022

Oversikt over store industri-, by- og infrastrukturinvesteringer

- **Treklyngen:**
Prosess- og kraftkrevendeindustri
- **Øya og Lloyds Hønefoss:**
Boligbygging, næringsseiendom og 400 nye arbeidsplasser innen service, forpleining og tjenesteyting
- **Prestmoen:**
Strategisk utviklingsområde knyttet til ny E16 og Ringeriksbanen, aktuelt for logistikk, industri og arealkrevende virksomhet
- **Hvervenmoen:**
Etablert næringsområde for handel, kontor og service, med videre utvikling av regionale funksjoner.

- **Eggemoen Technology & Aviation Park:**
Industrietableringer og hightech kompetansmiljøer
- **Helgelandsmoen:**
Område i transformasjon til næringspark med kombinasjon av næring, helse, aktivitet og tjenesteyting.
- **Follummoen:**
Næringspark for datasenter og kraftkrevende industri, med tilgang på fornybar energi og teknisk infrastruktur.

- **Vestre Torg:**
Storstilt utbygging tett på Hønefoss stasjon og sentrum.
- **Vikersund Næringspark:**
Nyere næringsområde med varehandel, håndverks- og anleggsbedrifter, godt eksponert fra Fv 280. Nylig utvidet, klart for nye etableringer.
- **Katfoss Næringspark:**
Etablert næringsområde, med planer om utvidelse. Industri, plasskrevende varehandel og lager. Sentralt i Modum.
- **Sollihøgda:**
Ekspansjon innen næringsmiddelindustri.
- **Bergermoen:**
Grønn næringsutvikling knyttet til materialgjenvinning og sirkulærøkonomi.
- **Hensmoen:**
Satsingsområde for industri og logistikk/-transport og åpent for nyetableringer.
- **Sundvollhovet (Krøderen):**
Kommunen har lagt til rette for næringsvirksomhet her, inkludert salg av større næringsstomter for å styrke lokalt næringsliv.

Flest investeringene skjer i Ringerike kommune, men effektene vil komme hele regionen til gode gjennom et felles bo- og arbeidsmarked. Investeringene få stor betydning for næringslivet, men også for attraktivitet, bosetting og tilgang på kompetanse langt utover kommunegrensene.

Effektene og mulighetene knyttes derfor ikke bare til bygg og anlegg, men også til:

- forretningsutvikling
- rekruttering og bemanning
- opplæring og kompetanseutvikling
- innovasjon og entreprenørskap
- etablering av nye virksomheter
- omstilling og vekst i eksisterende næringer
- utdanning og samarbeid med skoler, universiteter og høyskoler

Hva må til for å utnytte mulighetene?

Kartlegg ringvirkninger, koordiner regionale aktører og bygg kompetanse! Dette er gode råd hentet fra relevant forskningslitteratur om hvordan regioner kan utnytte mulighetene som store investering gir for ytterligere vekst i regionalt næringsliv.

LITTERATUREN SKILLER OGSÅ PÅ hvordan investeringene kan gi synergier i regionalt næringsliv og hvilke komplementære investeringer som må til for å bygge opp under og støtte de store investeringene.

En samordnet strategi for å oppnå størst effekt for regional utvikling vil måtte inneholde aktiviteter som bygger opp under begge forhold.

Følgende punkter tar opp hva som vil være viktig å jobbe med i regionen for at store investeringer skal gi størst effekt på næringsutvikling og vekst

► **Omfang og ringvirkninger av investeringene**

Kartlegg, estimerer og summer alle målbare effekter av de store investeringene i en ringvirkningsanalyse. Få oversikt over effekter fra direkte økonomisk aktiviteter og sysselsetting, men også fra indirekte aktiviteter gjennom verdiskapning og sysselsetting i leverandørkjeden. Konsekvenser for skatteinntekter og kommunal økonomi vil også være sentralt.

► **Samarbeid og kompetanse**

Bygg nettverk med lokale myndigheter, virksomheter, næringsforeninger, NAV, videregående skoler og universitet og høyskoler. Skaff oversikt over næringslivets

ulike behov og hvilken rolle de ulike aktørene kan spille i nettverket. Viktig å utvikle regionalt utdannings-tilbud for å sikre relevant og stabil arbeidskraft.

► **Infrastruktur og næringsliv**

Sørg for nødvendig infrastruktur. Viktig at veksten ikke skal stoppe opp på grunn av flaskehalser. En proaktiv arealforvaltning er viktig for utbygging av både næring og bolig. Legg til rette for at lokale bedrifter kan levere tjenester og bli en del av verdikjeden.

► **Omdømme og attraktivitet**

Bygg et godt omdømme, som bidrar til økt innflytting og tilgang til arbeidskraft, forankret i en langsiktig strategi som gir bærekraftig vekst.

” Hvor stor del av verdiskapingen som faktisk blir igjen i regionen, vil avhenge av regionens vilje og evne til å gripe mulighetene.

Muligheter slik nærings- livslederne ser det

Næringslivslederne har noe kjennskap til planene om de store investeringene. De mener at etableringene vil gi bedre muligheter for utvikling av egen virksomhet samtidig som de er forberedt på å kunne utnytte mulighetene. Behovet for samarbeid vektlegges også i næringslivsledernes svar i forventningsundersøkelsen.

I UNDERSØKELSEN FIKK næringslivslederne samme informasjon om de store industri-, by- og infrastrukturinvesteringer som er omtalt i dette kapittelet. Dette dannet da referansen og bakteppe for spørsmålene som næringslivslederne ble stilt. Næringslivslederne ønsker samarbeid og vil posisjonere seg for å kunne levere varer og tjenester. Med det bekrefter undersøkelsen at næringslivet er klar til å følge opp for at de store investeringene skal kunne gi både synergier

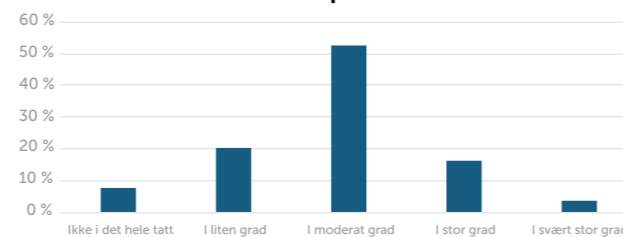
i regionalt næringsliv og investeringer som vil komplementere de opprinnelige investeringene.

Funnene i undersøkelsen er basert på svar fra 126 næringslivsledere fra de fem kommunene i regionen. I senere analyser vil vi se på forskjeller mellom kommuner, næringer samt virksomheters størrelse og verdiskaping.

Næringslivslederne kjenner noe til planene

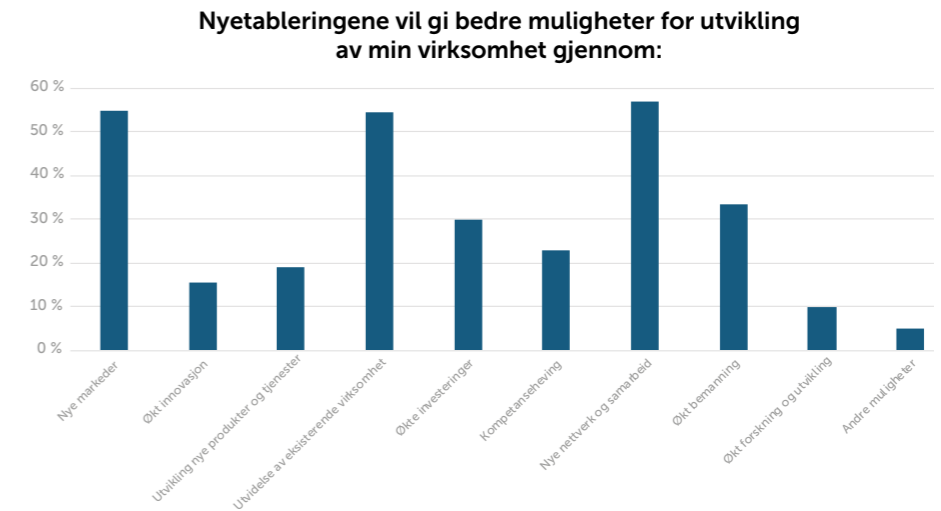
Flertallet av næringslivslederne svarer at de har moderat kjennskap til planene. Dette forteller at det er et stort behov for mer informasjon og kunnskap om de ulike planene og mulighetene som ligger for samarbeid og økonomisk vekst.

I hvilken grad vurderer du at du kjenner til disse planene?

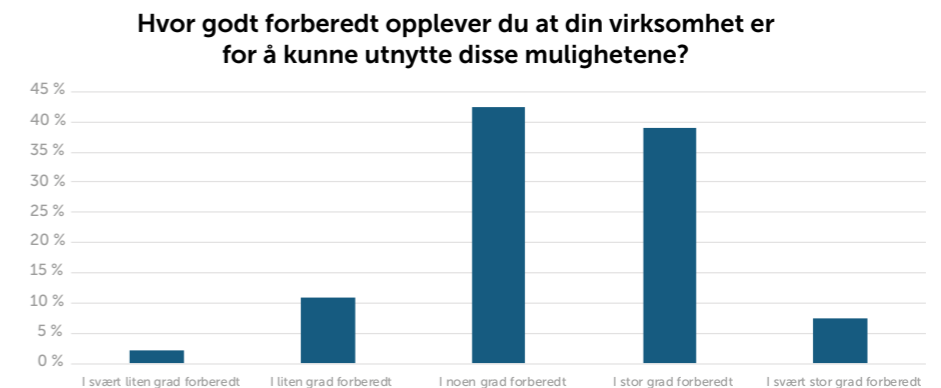
Bedre muligheter for utvikling av virksomhetene

Over halvparten av næringslivslederne løfter fram tilgang til nye markeder, utvidelse av eksisterende virksomhet samt nettverk og samarbeid som de største mulighetene nyetableringene vil kunne gi. Økt kunnskap og informasjon blant næringslivslederne vil kunne forsterke dette bildet.

Godt forberedt

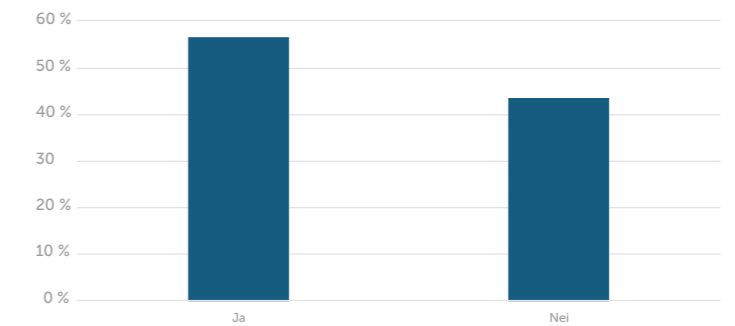
Næringslivslederne opplever å være forberedt. Dette har nok sammenheng med at mange virksomheter i dag allerede har tilbud av varer og tjenester som raskere kan skaleres opp eller tilbys, for eksempel innen bygg og anlegg, servicetjenester eller hotell og overnatting.

Behov for mer støtte og samarbeid

Over halvparten av næringslivslederne ser behov for mer samarbeid og støtte. På spørsmål om hva slags samarbeid, støtte eller partnerskap de har behov for, handler mange av svarene om ulike former for informasjon og støtte for bedre å kunne forstå hvordan de kan komme i samhandling med relevante aktører.

Ser du behov for mer samarbeid, støtte eller partnerskap for at din virksomhet skal kunne utnytte disse mulighetene?

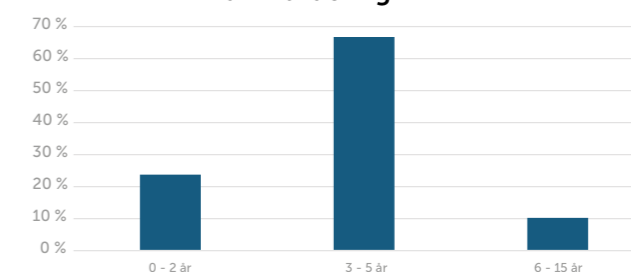
Ulike former for samarbeid og støtte slik næringslivslederne ser det:

- Mulige sammenslåinger i forbindelse med vekst.
- Kommuner burde prioritere kjøp fra lokale bedrifter høyere for å sikre lokal verdiskaping.
- Flere møtepunkter og hjelp til å bli kjent med potensielle nye samarbeidspartnere og kunder.
- Risikokapital
- Partnerskap
- Få fram helhetlige behov som bidrar til forståelse for de investeringer som gjøres. Og at det er et økonomisk fundament i bunnen som bidrar til bærekraft og utvikling.
- Mer lokal samordning og informasjonsflyt om reelle muligheter som blir realisert. Ikke mer informasjon om mulige planer, som kanskje blir noe av en gang i framtiden.
- Det må utøves press på sentrale myndigheter for nettkapasitet til utvikling av industri. Regionen må oppleves som mer tilgjengelig for Oslo-området.
- Det er viktig å få på plass firefelts motorvei helt til Hønefoss. Det vil dra med seg investeringer og øke tilgang på kompetent arbeidskraft.
- Informasjon og veiledning
- Bedre forståelse for næringsvirksomhet i det offentlige rom.
- Samarbeid med byggevirksheten om å bygge riktig og effektivt.
- Bedre informasjon fra utviklere og lokalt politisk styre.
- Utvikling av studentbyen Hønefoss.
- Utbyggere og hovedentreprenører må se etter lokalt forankrede leverandører for å fremme næringslivet i regionen.
- Markedsbearbeiding, innovasjon, automasjon.
- Samarbeid med aktørene
- Mellomlager og massehåndterere, asfaltmasser/stein / jord/sand
- Samarbeid, så ikke byen bare blir gågate og ingenting utenom det.
- Samarbeide med andre i samme bransje både lokalt og regionalt.

Mellomlang tidshorisont

De fleste næringslivslederne mener at tre til fem år er den mest relevante tidshorisonten for vurderingene de gjør. Dette henger trolig sammen med at de trenger tid til å forberede seg, bygge kompetanse, kapasitet og etablere nettverk.

Hvilken tidshorisont er mest relevant for din vurdering?

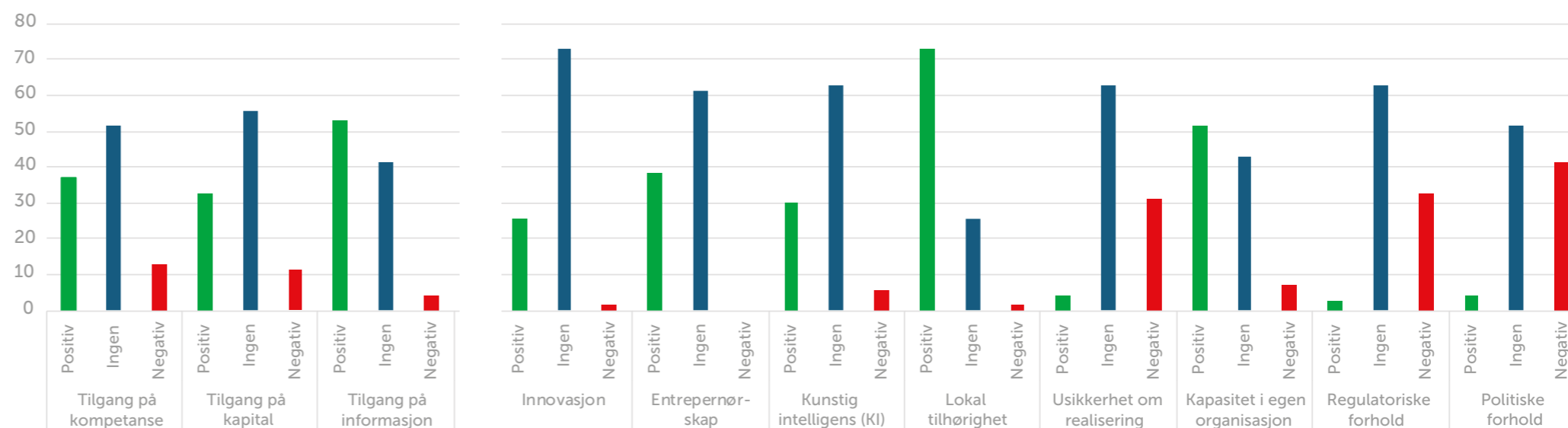
Forhold som vil påvirke virksomhetens evne til å realisere mulighetene

Tilgang til kapital og kompetanse oppleves av næringslivslederne som positivt for å realisere mulighetene. Politiske forhold trekkes i sterkest grad fram som et negativt forhold for å realisere mulighetene. Entreprenørskap er meget viktig for å realisere potensialet i økt verdiskaping.

Rundt 40 prosent av næringslivslederne svarer at entreprenørskap vil være positivt for å realisere mulighetene. Oversikten i figuren under vil også være nyttig når prioriteringer av samarbeid og tema for informasjon skal utformes.

Hvordan vurderer du at følgende forhold i dag vil påvirke din virksomhet sin evne til å realisere disse mulighetene? For hvert forhold viser tabellen prosentvis fordeling av svar mellom positiv, ingen eller negativ effekt

Økt vekst, kompetanse og innovasjon gjennom samarbeid med universiteter og høgskoler

Et økt samarbeid mellom næringslivet i Ringeriksregionen og universiteter og høgskoler står for tur. Dette kommer fram i årets forventningsundersøkelse. En av fem næringslivsledere ønsker å samarbeide med et universitet eller høgskole om en Nærings-ph.d. Over halvparten av de spurte næringslivslederne ser det som aktuelt også å samarbeide om øvrige faglige aktiviteter knyttet til for eksempel studentoppgaver og fagnettverk.

EN MODERAT VEKST i verdiskaping, nedgang i antall arbeidsplasser og en næringsstruktur hvor handel, bygg og anlegg samt industri er dominerende, gir beskjedne muligheter for økt velferd og forbedrede levekår i Ringeriksregionen. Regionen mangler imidlertid ikke muligheter og har gode forutsetninger for vekst.

Gjennom USN, Campus Hønefoss har regionen en god port inn til landets fjerde største universitet med

et bredt spekter av fagretninger som er relevant for næringslivet i Ringeriksregionen. Det er solid dokumentert at virksomheter som samarbeider med universitet og høgskoler skaper høyere verdi og lykkes med vekst. Når kommunene, kapitalen og entreprenørene også er en del av samarbeidet, har vi ett godt økosystem for næringsutvikling og vekst i Ringeriksregionen.

” Et solid samarbeid med akademia gir næringslivet: Kompetanse + Innovasjon + Nettverk + Konkurranseskraft + Samfunnsverdi

Hvorfor samarbeide med universiteter og høgskoler?

Mulighetene for samarbeid er mange og vil naturligvis være avhengig av virksomhetenes kompetanse, ambisjoner for vekst og forretningsområde.

Følgende oversikt bør kunne tegne et bilde av hvilke muligheter for økt verdiskaping og vekst som et samarbeid med et universitet eller høgskole vil kunne gi.

Tilgang til ny kunnskap og forskning

Akademia kan bidra til å løse komplekse teknologiske, økonomiske eller samfunnsmessige utfordringer som virksomheten selv ikke har ressurser eller kompetanse til å håndtere. Samarbeidet bidrar til innovasjon og produktutvikling.

Kompetanseutvikling og rekruttering

Gjennom samarbeid og praksisordninger knytter virksomheten tidlig kontakt med studenter og nyutdannede

med den mest aktuelle kompetansen på området. De ansatte lærer av forskningsprosjektene gjennom samarbeid med akademiske partnere.

Økt innovasjon og verdiskaping

Akademias teoretiske innsikt og tilgang til forskningsinfrastruktur reduserer risikoen med forskning og driver fram effektive innovasjonsprosesser.

Nettverk og samfunnsansvar

Samarbeidet gir tilgang til et bredt kunnskaps- og innovasjonsnettverk og styrker omdømmet relatert til verdiskaping, samfunnsansvar og bærekraft.

Finansiell støtte

Samarbeidet bidrar til rike muligheter for ekstern støtte fra Forskningsrådet, EU og ulike regionale innovasjonsprogrammer.

Veien åpen for et større samarbeid med universiteter og høyskoler

En av fem næringslivsledere vurderer det som aktuelt å samarbeide om et praksisnært doktorgradsprosjekt. Samtidig rapporterer godt over halvparten av næringslivslederne i regionen at et samarbeid med et universitet eller en høyskole om øvrige faglige aktiviteter, vil kunne være aktuelt. Mange virksomheter i regionen har også erfaringer med forsknings- og utviklingsaktivitet. Dette viser at veien står åpen for et langt mer utstrakt samarbeid mellom næringslivet i regionen og universiteter og høyskoler.

Virksomheter fra Ringerike kommune har siden 2002 fått godkjent rundt 170 forsknings- og utviklingsprosjekter gjennom Skattefunn. Her får virksomheten skattefradrag for 19 prosent av kostnadene ved prosjektet.

Tronrud Engineering, Spencon AS, Smurfit Kappa, Ringerikskraft Nett, Abletec, Leiv Vidar, Robot Aviation, HV Plast og Scimec er alle virksomheter med erfaringer knyttet til forsknings- og utviklingsaktivitet.

” Mange virksomheter i regionen har erfaringer med forsknings- og utviklingsaktiviteter.

Prosjekttitlene fra Innovasjon Norge viser også en stor bredde i typer forsknings- og utviklingsprosjekter gjennomført i virksomhetene som hører hjemme i Ringerike kommune.

- Plattform for sirkulær gjenbruksemballasje
- Smaksrike spesialpølser med 30 prosent grønnsaker
- Diagnostisere og lindre kolikk hos spedbarn
- Digitalisering av salgsprosessen
- Utvikling av livsstilplattform for treningssentre og sluttbrukere
- GeoMapTrack
- Selvsentrerende styringssystem for Volvo tag-aksel

- Trimming av laksefileter
- Ny norsk skogindustri
- Fiskekasse i fibermateriale
- Utvikling av intelligent produksjonslinje for byggelementer
- Beredskapsdrone
- Rekylmåler for kanon

Virksomheter kan søke om skattefradrag for 19 prosent av kostnadene til et forsknings- og utviklingsprosjekt. Ordningen blir administrert av Forskningsrådet i samarbeid med Skatteetaten.

I forventningsundersøkelsen ble næringslivslederen presentert for følgende informasjon knyttet til hva som vil være aktuelt gjennom et samarbeid om en Nærings-ph.d eller gjennom øvrige aktiviteter.

Aktuelt samarbeid om en Nærings-ph.d.

En bedrift og et universitet eller høyskole går sammen om et doktorgradsprosjekt. Doktorgradsprosjektet utføres av en ansatt og skal være relevant for bedriften. En Nærings-ph.d. resulterer i konkrete forsknings- og utviklingsresultater som styrker virksomhetens kjernevirksomhet, produkter og/eller tjenester.

Bedriften mottar støtte til å styrke sin kjernevirksomhet, tjenester og produkter. Inntil 50 prosent av totale prosjektkostnader. Bedriften

får bygget kompetanse i virksomheten innenfor egne rammer og behov.

Kandidaten får en doktorgrad og en forskerutdanning styrket av innsikt i næringslivets sentrale utfordringer, og forskerkompetansen til å løse disse.

Gradsgivende institusjon kan gjennom et Nærings-ph.d.-prosjekt etablere eller videreutvikle et samarbeid med spennende bedrifter med unik ekspertise innenfor sitt fagfelt.

Ref: Forskningsrådet

Aktuelt samarbeid mellom næringsliv og akademia om øvrige aktiviteter

Studentoppgaver: Studentene skriver en faglig oppgave med en problemstilling fra din virksomhet.

Internship: En student jobber i din virksomhet i ett semester, uten lønn og med faglig relevante arbeidsoppgaver.

Skattefunn: Et samarbeid rundt et utviklingsprosjekt med finansiering i form av skattefradrag.

Oppdragsforskning: Bedriften definerer et tema, problemstilling eller resultat som universitetet forsker videre på, betalt av bedriften.

Bidragsforskning: Bedriften utfører forskning innen et overordnet tema av interesse for virksomheten.

Mentorsamarbeid: En medarbeider i din virksomhet kan bli mentor for en student.

Kompetansemegling: Samarbeid med en kompetansemegler og finne frem til rett FoU-kompetanse og konkrete prosjektideer.

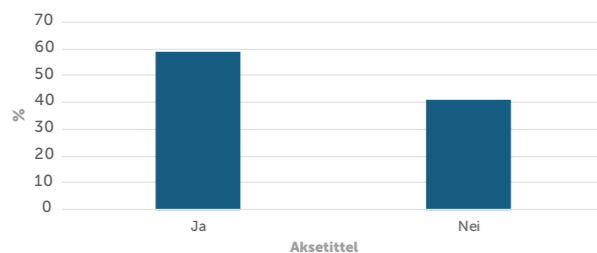
Fagnettverk: Delta i ulike fagnettverk.

Ønske om samarbeid med akademia

En av fem næringslivsledere vurderer det som aktuelt å samarbeide om et praksisnært doktorgradsprosjekt. Samtidig rapporterer 60 prosent av næringslivslederne at et samarbeid med et universitet eller en høyskole om øvrige faglige aktiviteter vil kunne være aktuelt. Dette bekrefter at veien er åpen for et langt mer omfattende forsknings- og utviklingsamarbeid mellom næringslivet i Ringeriksregionen og ulike universitet og høyskoler.

Foruten å øke eget FoU-samarbeid med regionens næringsliv, vil også USN kunne ta en naturlig rolle i å styrke næringslivets kompetanse, som grunnlag for et mer produktivt samarbeid med også øvrige universiteter og høyskoler.

Vil et samarbeid om øvrige faglige aktiviteter være aktuelt?

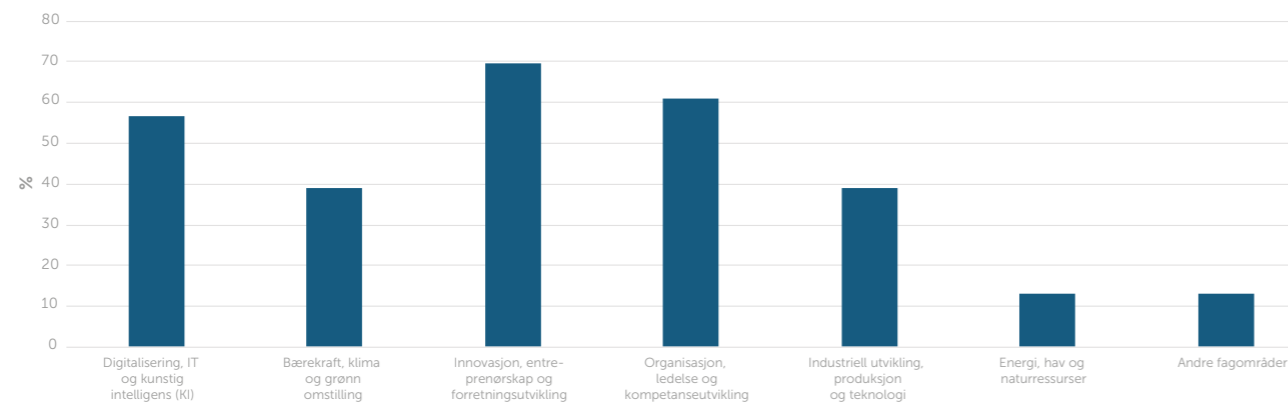

Digital transformasjon, innovasjon og organisasjonsutvikling aktuelt for ph.d-samarbeid:

Næringslivslederne ser for seg et ph.d-samarbeid innen en rekke ulike fagområder som vil styrke kompetansen i virksomhetene og bidra til høyere produktivitet, vekst og lønnsomhet.

Bare en av ti næringslivsledere rapporterer at de store investeringene i regionen kan endre på egen virksomhets behov for økt forsknings- og utviklingssamarbeid.

Innenfor hvilke fagområder vil et ph.d-samarbeid være aktuelt?
N=23

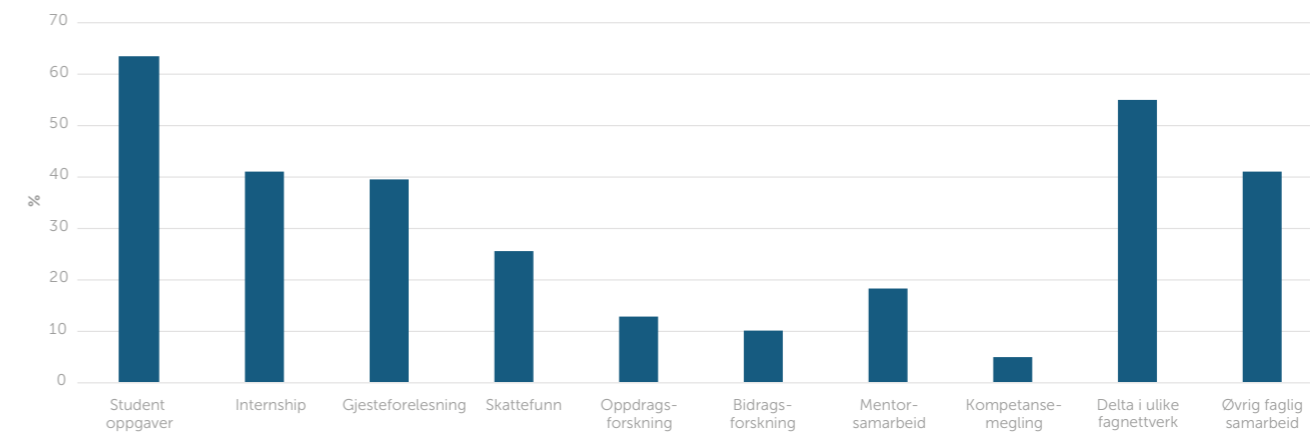

Studentoppgaver, internship og fagnettverk er mest aktuelt for øvrig samarbeid:

Næringslivslederne rapporterer i beskjeden grad forskningssamarbeid som aktuelle samarbeids-

aktiviteter. Når næringslivslederne løfter fram studentoppgaver, internship og gjesteforelesning så viser det at økt kontakt med studenter er sterkt ønsket. Her er det grunn til å forvente at rekruttering vil stå sentralt samtidig som næringslivslederne ser på kontakt med studenter som en hovedakse for samarbeidet med universitet og høyskoler.

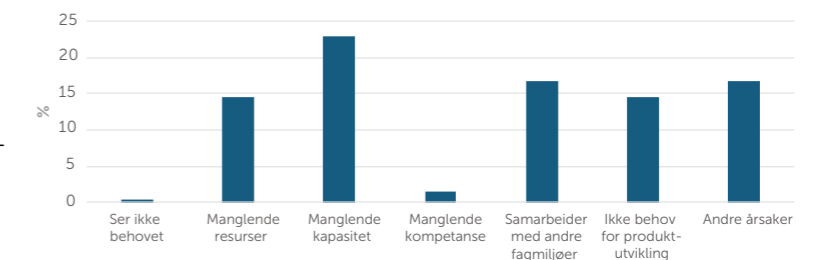
Hvilke faglige aktiviteter kan være aktuelle?

Manglende kapasitet og ikke behov for produktutvikling:

Av næringslivslederne som ikke opplever at et FoU-samarbeid vil være aktuelt, rapporteres manglende kapasitet som den viktigste årsaken. At mange næringslivsledere ikke vurderer at de har behov for produktutvikling, kan muligens forklares ved at et samarbeid med academia oppleves som noe faglig og kulturelt fjernt fra deres hverdag.

Hva er årsaken til at et samarbeid ikke er aktuelt?

” Næringslivslederne i regionen ønsker kontakt og samarbeid med studenter.

Vekstbarometer for Ringeriksregionen er utviklet av Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Hønefoss i samarbeid med Ringerike Næringsforening og med finansiering fra Sparebank1 Ringerike Hadeland og SpareBank1-stiftelsen Ringerike.

Vekstbarometeret består av en årlig rapport og en nettside. Rapporten presenterer status for vekst og utvikling i regionen, samt hva som kan forklare veksten i Ringeriksregionen.

På nettsiden «vekstbarometer.usn.no» presenteres ulike variabler som beskriver målene for vekst og ulike faktorer som gir grunnlag for vekst. Variablene er presentert samlet for Ringeriksregionen og for hver kommune. I tillegg presenteres relevante variabler for utvalgte kommuner.

Mange viktige politiske og næringsmessige beslutninger og prioriteringer skal fattes i Ringeriksregionen de kommende årene. Vekstbarometeret er derfor utviklet for å gi et objektivt og faglig forankret faktagrunnlag som grunnlag for viktige beslutninger. Hva er veksten i regionen? Hva kan forklare veksten? Hva vil være viktig å legge til rette for slik at Ringeriksregionen også i framtiden skal forbli et godt sted å bo, jobbe og drive næringsvirksomhet.

Vekstbarometeret gir svar.

Vekstbarometer.usn.no

SpareBank 1
RINGERIKE HADELAND

Bank
Eiendom
Regnskap

USN Universitetet
i Sørøst-Norge

**RINGERIKE
NÆRINGS
FORENING**

MODUM
NÆRINGSFORENING

